

*Atlas
Roślin
Górskich*

CZĘŚĆ I

**Arcydzięgiel –
Gwiazdnica**

Arcydzieł Litwor

Okres kwitnienia:

czerwiec

lipiec

sierpień

Występowanie:

roślina lecznicza, pod całkowitą ochroną

Siedlisko: brzegi górskich potoków,
ustalone piargi, wilgotne skały

Występowanie: środkowa i północna
Europa, Grenlandia, Syberia, Himalaje,
w Polsce w Karpatach (Babia Góra,
Tatry, Bieszczady) i Sudetach

Opis:

Łacińska nazwa *archangelica officinalis* nawiązuje do właściwości leczniczych rośliny, które miały być ponoć objawione ludziom przez archanioła Rafaela, a wg innych do majestatycznego, okazałego wyglądu rośliny (*archangelus* = archanioł). Górale nazwali ją litwor i pod tą nazwą jest najszerzej znana. Dzięki zawartości olejków eterycznych i garbników ma właściwości lecznicze. Korzenie rośliny służyły do produkcji wódki litworówki, a także jako zaprawa do likierów i wermutu. Znany był już i użytkowany w starożytności, wiązało się z nim wiele zabobonów, m.in. wierzono, że powoduje zdrowienie, wzmacnianie, krzepnięcie i "siły potężne wydobywa, do małżeńskiego skutku prowadzące". Znawcy zalecają, aby mężczyzna nosił korzeń przy sobie, najlepiej w lewej kieszeni spodni oraz zażywał przed romantycznym spotkaniem we dwoje napoju z litworu (może to być wino, nalewka lub likier, w których przez dwa tygodnie moczył się korzeń tego zioła). Przez zakonników zwany był "ziołem Ducha Świętego" i zalecany, by zachować długowieczność.

Arnika górska

Okres kwitnienia:

czerwiec

lipiec

sierpień

Występowanie:

roślina lecznicza, trująca, pod całkowitą
ochroną

Siedlisko: łąki, brzegi lasów, polany śródleśne.

Występowanie: środkowa, południowa i
północna Europa, w miejscach wyżej
położonych, w Polsce w Sudetach i
Bieszczadach

Opis:

Zwana także kupalnikiem górskim lub pomornikiem lekarskim. Znana już w starożytności (wymienia ją Pliniusz i Dioskorydes). W średniowieczu św. Hildegarda uważa ją za afrodyzjak. Dopiero w XVI wieku odkryto jej właściwości lecznicze - kwiatostany stosowano do tamowania krwotoków i odkażania ran (i to podobno z dużym powodzeniem). Natomiast w Bawarii, w wigilię Św. Jana, arnikę wtykano na brzegach pól w celu ochrony przed gradobiciem, a ustawiona w oknie miała chronić przed uderzeniem pioruna.

Rośliny podobne:

Rumian żółty

**Omieg
górski**

**Omieg
kozłowiec**

Aster alpejski

Okres kwitnienia:

czerwiec

lipiec

sierpień

Występowanie:

Siedlisko: naskalne murawy na wapieniu, po piętro halne

Występowanie: góry środkowej i południowej Europy, Kaukaz, południowy Ural, w Polsce w Pieninach i Tatrach

Opis:

Starożytnym kwiaty astrów kojarzyły się z gwiazdami (łac. *aster alpinus*; łac. *aster* = gwiazda), naszym góralom natomiast mniej romantycznie z "wolim okiem".

Babka lancetowata

Okres kwitnienia:

kwiecień

maj

czerwiec

lipiec

sierpień

wrzesień

Występowanie:

Siedlisko: łąki, pastwiska, przydroża, trawniki,
brzegi wód, na polach jako chwast roślin
uprawnych (zwłaszcza koniczyzny),
od nizin po piętro halne

Występowanie: Europa, zawleczona na całym
świecie

Opis:

Stara roślina lecznicza, wymieniana już w chińskich zielnikach 3000 lat temu! Wykorzystywano jej działanie wykrztuśne oraz przeciwzapalne i moczopędne. Znana była także lekarzom starożytnej Grecji i Rzymu (Pliniusz Starszy polecał ją na 24 choroby), Persji oraz Arabii - stosowano ją m.in. na ukąszenia skorpionów i węży. Na Litwie stosowano wino wymieszane z sokiem z liści babki na krwawienia wewnętrzne. W naszym kraju stosowano ją na wszelkie rany, owrzodzenia, oparzenia oraz ukąszenie żmii oraz owadów, a także jako antidotum na miłosne czary. Ponadto młode liście są jadalne, zawierają dużo witaminy C - w wielu krajach Europy sporządza się z nich surówkę (łącznie z liśćmi mniszka i pokrzywy) lub gotuje jak kapustę albo szpinak. Stanowi także dodatek do zup ziołowych, sosu beszamelowego lub twarogu. Dodawana do karmy dla gryzoni zmniejsza u nich zachorowalność na nowotwory

Bagno zwyczajne

Okres kwitnienia:

maj

czerwiec

Występowanie:

roślina pod częściową ochroną

Siedlisko: torfowiska, bory bagienne,
po regiel górny

Występowanie: środkowa i północna Europa,
północno-wschodnia Azja, arktyczna Ameryka
Północna

Opis:

Liście i pędy zawierają lotny olejek o silnym, odurzającym zapachu, porażający system nerwowy. Zawarty jest on również w pyłku, który lubi osiadać na rosnących często obok owocach borówki bagiennej - bogu ducha winnej, ale oskarżanej przez wieki o wywoływanie objawów podobnych do upojenia alkoholowego. Bagna używano również (zresztą do dziś) jako środka przeciw molom, a także do odwszawiania i odpluskwiania zwierząt domowych. Dawniej podejrzewano Żydów o dodawanie bagna do piwa w celu szybszego upojenia klientów. Nazwa (łac. *ledum palustre*) pochodzi bądź od gr. *ledos* = szata, wełna (w związku z gęstym owłosieniem rośliny), bądź od gr. *laedere* = szkodzić.

Barszcz kaukaski (Mantegazziego)

Okres kwitnienia:

czerwiec

lipiec

Występowanie:

Siedlisko: nadrzeczne żwirowiska, łąki, rowy, w pobliżu zabudowań

Występowanie: Kaukaz, w Polsce zawleczony

Opis:

Często mylony z barszczem Sosnowskiego, również pochodzącym z Kaukazu. Uchodzi za największą roślinę zielną dochodzącą w środowisku naturalnym do 3m wysokości, a na nizinach (w tym w Polsce) nawet do 5m, liście osiągają w Polsce do 3 m długości. Obie rośliny sprowadzono do Polski w latach 60-tych XX wieku jako wysokowydajne rośliny pastewne, miododajne oraz ozdobne, stanowiące atrakcyjny surowiec na kiszony pasze dla zwierząt. Szybko się jednak przekonano o fotouczulających właściwościach tych roślin - zawarte w nich olejki lotne zawierają lipofilne furanokumaryny, łatwo przenikające przez skórę i uczulające ją na działanie promieni słonecznych. W słoneczne dni już samo przebywanie w pobliżu barszczu może spowodować poważne poparzenie, pojawiające się dopiero w kilka godzin po kontakcie. Barszcz produkuje olbrzymie ilości nasion. Z pierwszych upraw przeniknął do środowiska naturalnego i pomimo licznych prób nie udało się go już wyeliminować. Nazwę gatunkową nadano na cześć włoskiego antropologa i etnografa - Paolo Mantegazziego, żyjącego na przełomie XIX i XX wieku.

Rośliny podobne

Barszcz zwyczajny

Barszcz zwyczajny

Okres kwitnienia:

czerwiec

lipiec

sierpień

wrzesień

październik

Występowanie:

Siedlisko: łąki, pastwiska, przydroża, brzegi strumieni i rowów, do ponad 2000mnpm.

Występowanie: w prawie całej Europie z wyjątkiem dalekiej północy i większej części krajów śródziemnomorskich

Opis:

Nazwa rodzajowa (*heracleum*) znana od czasów starożytnych, utworzona od imienia Heraklesa (Herkulesa) - mitycznego bohatera, który pierwszy miał odkryć właściwości lecznicze rośliny, albo też ze względu na pokaźny jej wzrost, nawiązując do postaci Heraklesa - siłacza. Używany dawniej do przyrządzania prawdziwego barszczu polskiego na bazie kiszonych łodyg i liści rośliny. Później tą nazwę przeniesiono na inne kwaśne zupy (biały barszcz na zakwasie z mąki i czerwony barszcz na zakwasie z buraków). Z młodych liści przyrządzano surówki, a z kiszonych ogonków liściowych zakąski (prototyp kiszonych ogórków). A propos... w niektórych regionach Polski produkowano z barszczu piwo, a na Syberii pędzono bimbler. Z suszonych i uprażonych roślin potrafiono wytwarzać nawet słodycze. Dziś barszcz zwyczajny odszedł w zapomnienie, a większą uwagę przyciągają inne jego gatunki, np. barszcz Sosnowskiego, wprowadzony do Polski jako roślina ozdobna i pastewna - u ludzi zetknięcie z tą rośliną wywołuje uczulenie na promienie słoneczne, prowadząc do niebezpiecznych oparzeń.

Rośliny podobne

Barszcz kaukaski

Bartsja alpejska

Okres kwitnienia:

czerwiec

lipiec

sierpień

Występowanie:

Siedlisko: wilgotne miejsca, murawy naskalne,
w piętrze halnym i kosówki

Występowanie: roślina strefy arktycznej i
alpejskiej, w Polsce w Karkonoszach, Tatrach i
na Babiej Górze

Opis:

W nasze góry dotarła w erze zlodowaceń i już została. Będąc półpasożytem wnika ssawkami do korzeni roślin żywicielskich, pobierając wodę i sole mineralne. Nazwa rodzajowa pochodzi od nazwiska osiemnastowiecznego, holenderskiego lekarza J.Bartscha.

Barwinek pospolity

Okres kwitnienia:

marzec

kwiecień

maj

Występowanie:

roślina lecznicza, trująca, pod całkowitą
ochroną

Siedlisko: lasy liściaste o wilgotnej i żyznej
glebie, zarośla, cmentarze, do 1000mnpm,
pospolity w uprawie

Występowanie: środkowa, zachodnia i
południowa Europa

Opis:

Roślina silnie trująca, zawiera alkaloidy - winblastynę i winkrystynę o działaniu cytostatycznym, stosowane w leczeniu niektórych białaczek, mięsaków i ziarnicy złośliwej. W niektórych częściach Polski był używany do "zwijania" kołtuna.

Bażyna czarna

Okres kwitnienia:

maj

czerwiec

Występowanie:

Siedlisko: borówczyska, wrzosowiska,
wilgotne zarośla kosówki, torfowiska, wydmy
nadmorskie, na glebach kwaśnych

Występowanie: półkula północna, w Polsce
na północy oraz w Karpatach i Sudetach

Opis:

Niewielka krzewinka z rodzaju wrzosowatych, relikwt okresu zlodowacenia, wytwarzająca dobrze widoczne czarne owoce podobne do jagód. Dawniej używano ich do farbowania płótna i wełny na kolor brunatny bądź czerwony. Zawierają dużo witaminy C i PP oraz mikroelementów, ale są trujące. Łacińską nazwę (łac. *Empetrum nigrum*) przeniesiono z określenia *enpetron* (gr. *en* - między, łac. *petros* - skała), używanego w starożytności do nazywania ogólnie roślin górskich. W piętrze alpejskim i subalpejskim gór występuje podgatunek obupłciowy (w przeciwieństwie do dwupiennego niżowego).

Bez dziki czarny

Okres kwitnienia:

czerwiec

lipiec

Występowanie:

roślina lecznicza, trująca

Siedlisko: lasy liściaste i mieszane, zarośla,
polany, gruzy, wysypiska,
w górach do 1100mnpm

Występowanie: Europa, północno-zachodnia
Afryka, Kaukaz, Azja Mniejsza

Opis:

Jest jedną z najstarszych roślin leczniczych, znaną od czasów prehistorycznych. W medycynie ludowej przypisywano mu cudowne działanie i otaczano czcią i rzeczywiście kwiaty zawierają substancje wykrztuśne, kora - moczopędne, a owoce - napotne i przeczyszczające.

Podobno posiada związek z siłami zła, ale też potrafi przeciwdziałać czarom i urokom. Wszystkie części rośliny w stanie surowym są toksyczne z powodu zawartości glikozydu sambunigryny, rozkładającego się po ususzeniu lub ugotowaniu. W gospodarstwie domowym wyrabiano z bzu soki, syropy, powidła, wódki i wina. W przemyśle owoców używa się do barwienia dżemów i win, a także dawniej uzyskiwano z nich czarny barwnik do trwałego barwienia tkanin. Rdzeń pędów natomiast używany jest w mikrotechnice i zegarmistrzostwie.

Rośliny podobne

Bez dziki koralowy

Bez dziki koralowy

Okres kwitnienia:

maj

czerwiec

Występowanie:

roślina trująca

Siedlisko: zręby, obrzeża lasów i zarośli, brzegi
potoków, po regiel górny

Występowanie: Europa, północna Azja,
Ameryka Północna

Opis:

Nazwa rodzajowa (łac. *sambucus*)
znana już od starożytności i być może
pochodzi od gr. *sambyke* = harfa -
niektóre gatunki z tego rodzaju
stosowano do wyrobów instrumentów
muzycznych.

Rośliny podobne

Bez dziki czarny

Bluszcz pospolity

Okres kwitnienia:

wrzesień

październik

Występowanie:

roślina lecznicza, trująca, pod całkowitą
ochroną

Siedlisko: lasy liściaste mieszane i bukowe

Występowanie: w niższych położeniach
górkich do 780mnpm.

Opis:

Jedyny dziko rosnący w Polsce gatunek bluszczu.

Krzew pnie się po korze drzewa za pomocą czepnych korzonków przybyszowych i stąd jego łacińska nazwa *hedera* (z grec. *hedera* - umocowanie). Liście zimozielone - czyli nie opadają na zimę. W Polsce roślina zakwita bardzo rzadko (a zakwita dopiero po 8-10 latach). Uprawa bluszczu w celach dekoracyjnych sięga starożytności, kiedy to odgrywał ważną rolę w kulcie Dionizosa, przedstawianego w wieńcu z bluszczu na głowie i z obwiniętą bluszczem pałą w rękę. Bluszcz jest rośliną długowieczną - rośnie 500 do 1000 lat!

Bluszczuk kurdybanek

Okres kwitnienia:

kwiecień

maj

czerwiec

Występowanie:

roślina lecznicza

Siedlisko: wilgotne łąki, łęgi, obrzeża lasów,
zarośli, chętnie na glebach bogatych w azot,
aż po regiel dolny

Występowanie: w prawie całej Europie, wtórnie
zawleczony do Ameryki Pn., w Polsce pospolity
do 1500mnpm.

Opis:

Wiosenne pędy używane były na zupę i jarzynę. Dla koni szkodliwy ze względu na zawartość glechominy. Zarówno polska jak i łacińska nazwa podkreśla, zresztą dość luźne, podobieństwo do bluszczu.

Bniec biały

Okres kwitnienia:

maj

czerwiec

lipiec

sierpień

wrzesień

Występowanie:

Siedlisko: miejsca ruderalne, zarośla, pola,
przydroża

Występowanie: cała Europa

Opis:

Kwiaty otwierają się w pełni dopiero nocą, wabiąc ćmy, które je zapylają. W dopełniaczu bniec ma dwie formy: "bieńca" i "bnieca", z czego ta pierwsza jest jedynym przykładem w języku polskim wyrazu z dwoma ruchomymi "e".

Rośliny podobne

Bniec czerwony

Lepnica rozdęta

Lepnica
zwiśła

Bniec czerwony

Okres kwitnienia:

kwiecień

czerwiec

lipiec

sierpień

wrzesień

Występowanie:

Siedlisko: łąki, lasy liściaste i brzegi lasów

Występowanie: prawie cała Europa

Opis:

Kwiaty zapylane są przez motyle z długą ssawką. Trzmiele z krótkim "ryjkiem" wygrzają dziurę w ściankach kielicha i korony, wykradając nektar bez zapylania kwiatów.

Rośliny podobne

Bniec biały

Bodziszek cuchnący

Okres kwitnienia:

maj

czerwiec

lipiec

sierpień

wrzesień

Występowanie:

roślina lecznicza

Siedlisko: lasy, zarośla, cieniste skały, mury, piargi, w górach po piętro kosodrzewiny

Występowanie: prawie cała Europa, umiarkowane strefy Azji, Afryka, zawleczony do Ameryki i Nowej Zelandii

Opis:

Zwany też pychawcem. Roślina o charakterystycznym, nieprzyjemnym zapachu. Z tego powodu używana jako środek przeciw molom. Wyciągi wodne stosowane są jako przeciwwirusowe środki ochrony roślin.

Właściwości lecznicze rośliny odkrył podobno św. Robert, żyjący na przełomie VII i VIII wieku i stąd łacińska nazwa gatunkowa (łac. *geranium robertianum*) - stosował bodziszek w kamicy nerkowej oraz w krwawieniach.

Rośliny podobne

Bodziszek leśny

Bodziszek żałobny

Bodziszek leśny

Okres kwitnienia:

czerwiec

lipiec

sierpień

Występowanie:

Siedlisko: lasy liściaste i mieszane, łągi, ziołorośla, pastwiska górskie, od regla dolnego po piętro alpejskie

Występowanie: prawie cała Europa, Syberia

Opis:

Bodziszek leśny tworzy dwie odmiany różniące się nieco kształtem liści i wielkością kwiatów: niżową oraz górską. Nazwa rodzajowa bodzisków (łac. *geranium*) pochodzi od greckiego słowa *geranos* = żuraw z uwagi na kształt owoców - rozłupni, pękających na 5 opatrzonych ością rozłupek. Ości rozłupek, w trakcie ich pękania, skręcają się śrubowato, rozrzucając nasiona na spore odległości. Taki sposób rozsiewania nazywa się autochorią.

Rośliny podobne

Bodziszek cuchnący

Bodziszek żałobny

Bodziszek żałobny

Występowanie:

Siedlisko: skraje lasów, zarośla, brzegi
potoków

Opis:

Nazwę swą zawdzięcza ciemnofioletowej, żałobnej barwie kwiatów. Prowadzone są pionierskie badania nad jego zastosowaniem w leczeniu nowotworów - na razie udowodniono działanie *in vitro*, ale może kiedyś w przyszłości...

Rośliny podobne

Bodziszek leśny

Bodziszek cuchnący

Borówka bagienna

Okres kwitnienia:

maj

czerwiec

Występowanie:

roślina lecznicza

Siedlisko: torfowiska wysokie, podmokłe bory
sosnowe

Występowanie: północne rejony Europy, Azji i
Ameryki

Opis:

Nazywana także łożynią, durnicą lub pijanicą z powodu skutków spożywania jej owoców, podobnych do upojenia alkoholowego. Lecz odurzające skutki spożycia owoców borówki bagiennej powodują nie składniki zawarte w jej owocach, lecz trujący pyłek kwiatowy bagna zwyczajnego, często rosnącego na bagnach obok łożyni i oprószającego jej jagody. Nasi pradziadowie wierzyli, że łożynia jest skutecznym lekiem przeciw hemoroidom i żylakom, o ile spożywać ją regularnie przez cały rok. Także mieszkańcy Ameryki Północnej cenili wysoko jej właściwości lecznicze. Wyrabia się z niej także dżemy i marmolady.

Rośliny podobne

Borówka
czarna
jagoda

Bażyna czarna

Borówka brusznica

Borówka brusznica

Okres kwitnienia:

maj

czerwiec

lipiec

Występowanie:

roślina lecznicza

Siedlisko: lasy iglaste, zarośla kosówki, hale,
wrzosowiska

Występowanie: północne rejony Ameryki, Europy
i Azji

Opis:

W liściach i jagodach zawarty jest glikozyd arbutyna, przez co brusznica od dawna stosowana była do leczenia chorób dróg moczowych. Z owoców sporządza się konfitury i dżemy, które łatwo przechowywać - owoce zawierają kwas benzoesowy, często stosowany w przemyśle spożywczym konserwant. Używana była także do garbowania skór. Na Syberii natomiast pędzi się z brusznicy mocną wódkę.

Rośliny podobne

Borówka bagienna

Borówka czarna jagoda

Borówka czarna jagoda

Okres kwitnienia:

kwiecień

maj

czerwiec

Występowanie:

roślina lecznicza

Siedlisko: lasy, zarośla, hale

Występowanie: północna i środkowa
Europa, Azja, Ameryka Północna

Opis:

W owocach borówki czernicy zawarte są karotenoidy poprawiające widzenie, szczególnie w nocy, a także wiążące toksyny w przewodzie pokarmowym. Z tego powodu brytyjscy lotnicy w czasie drugiej wojny światowej jedli obowiązkowo dżem z czarnych jagód. Anglicy uważają również, że owoce czarnej jagody są dobrym środkiem chroniącym przed pylicą - ile w tym prawdy, nie wiadomo. Używano także liści jako antidotum na czary i uroki. Ponadto w liściach występuje substancja podobna w działaniu do insuliny - glukochinon, obniżająca poziom cukru we krwi.

Rośliny podobne

Bazyna czarna

Borówka bagienna

Borówka brusznica

Brodawnik tatrzański

Okres kwitnienia:

czerwiec

lipiec

sierpień

Występowanie:

Siedlisko: murawy naskalne na podłożu bogatym w węglan wapnia, głównie w piętrze kosodrzewiny i alpejskim

Występowanie: Karpaty, w Polsce jedynie w Tatrach

Opis:

Brodawnik tatrzański jest endemitem karpackim.

Rośliny podobne

Jastrzębiec alpejski

Mniszek pospolity (lekarski)

Ponadto: Jastrzębiec kosmaczek, Jastrzębiec pomarańczowy, Mniszek alpejski, Podbiał pospolity, Prosiechnik jednogłókowy, Sałatnica leśna

Brodawnik zwyczajny

Okres kwitnienia:

czerwiec

lipiec

sierpień

wrzesień

Występowanie:

Siedlisko: łąki, skały, piargi,
przydroża, od niżu po piętro
subalpejskie

Występowanie: Europa

Opis:

Łacińska nazwa (łac. *leontodon hispidus*) w całości nawiązuje do liści - rodzajowa do grubego ząbkowania brzegu blaszki liściowej (łac. *leon* = lew, łac. *odus* = ząb), a gatunkowa do jej owłosienia (łac. *hispidus* = szorstki, sztywno owłosiony).

Rośliny podobne

Prosiechnik jednogłówny

Sałatnica leśna

Ponadto: Brodawnik tatrzański, Jastrzębiec kosmaty, Jastrzębiec pomarańczowy, Jastrzębiec alpejski, Mniszek pospolity, Mniszek alpejski, Podbiał pospolity.

Brzoza brodawkowata

Okres kwitnienia:

marzec

kwiecień

maj

Występowanie:

Siedlisko: brzegi lasów, zręby, słoneczne polany, przydroża, gleby piaszczyste, do 2500mnpm

Występowanie: cała Europa (poza Islandią i Portugalią), zachodnia Syberia, Kaukaz, Azja Mniejsza

Opis:

Najpospolitszy w Polsce gatunek brzozy, zawdzięczający nazwę drobnym brodawkom na młodych pędach. Wrosły na stałe w polski krajobraz, szczególnie kojarzy się z cmentarzami i żołnierskimi mogiłami, nad którymi stoją z brzozy wyciosane krzyże. Tradycja stawiania brzozowych krzyży sięga początków chrześcijaństwa na ziemiach polskich, bowiem uważano ją za drzewo "litościwe, dobre" i na dodatek "płaczące". Zwiastowała także śmierć - jeśli brzozowa miotła przewróciła się na próg krzyżując się z nim, zwiastowała śmierć młodego domownika, a gdy przewracała się stara miotła przychodził czas na kogoś starego. W czasach pogańskich urządzano z końcem wiosny korowody i zabawy, przystrajając się w gałązki brzozowe. Później ten zwyczaj przeniesiono na Boże Ciało i Zielone Świątki. Jeszcze Jan Długosz opisywał te "pogańskie igrzyska". W Wielki Piątek natomiast rodzice bili symbolicznie brzozowymi różgami swoje dzieci mówiąc "za Boże Rany". Jest gatunkiem pionierskim, rozprzestrzeniającym się bardzo szybko na nieużytkach i otwartych przestrzeniach - jedno drzewo produkuje nawet kilka milionów nasion w sezonie!

Charakterystyczną białą barwę korze nadaje betulina - substancja krystaliczna odbijająca znaczną część promieniowania świetlnego. Pozwala to brzozie rosnąć w bardzo nasłonecznionych miejscach. Dobrze też znosi suszę oraz zanieczyszczenie powietrza dymami fabrycznymi. Napary z pąków i liści brzozy, o działaniu napotnym, moczopędnym i przeciwrheumatycznym, stosowano w gościecu i chorobach nerek, a także zewnętrznie na świerzb, grzybicę i do wybielania piegów. Czyr - guzowata narośl na pniu - uważana była za lek przeciwnowotworowy. Witek używano do wyrobu miotel, a korą pokrywano dachy. Stosowano ją także w garbarstwie - otrzymywanym z suchej destylacji dziegciem nasycano skóry (juchty) oraz farbiarstwie (daje żółty barwnik). Jasne drewno szczególnie chętnie stosowane jest w modelarstwie, meblarstwie i do wyrobu drobnych przedmiotów gospodarstwa domowego oraz w przemyśle papierniczym. Dawniej wiosną nacinano korę brzóz by pozyskać słodkawy, pitny sok, tzw. oskołę, stosowaną w kuracjach wzmacniających. Od dawna była też uważana za drzewo magiczne. Jeszcze w XIX przy dreszczach chodzono do lasu i potrząsając brzożami wypowiadano słowa *"Trzęś mnie, jak ja ciebie, a potem przestań"*. Natomiast przy niemocy i osłabieniu wyjeżdżano z domu na brzozowej miotle na rozstaje dróg, tam miotłę wyrzucano za siebie i wracano do domu nie oglądając się w tył. Brzozowe "łzy" stosowano na rany. Żyje około 100 lat, dorastając 30 m wysokości.

Buk zwyczajny

Okres kwitnienia:

kwiecień

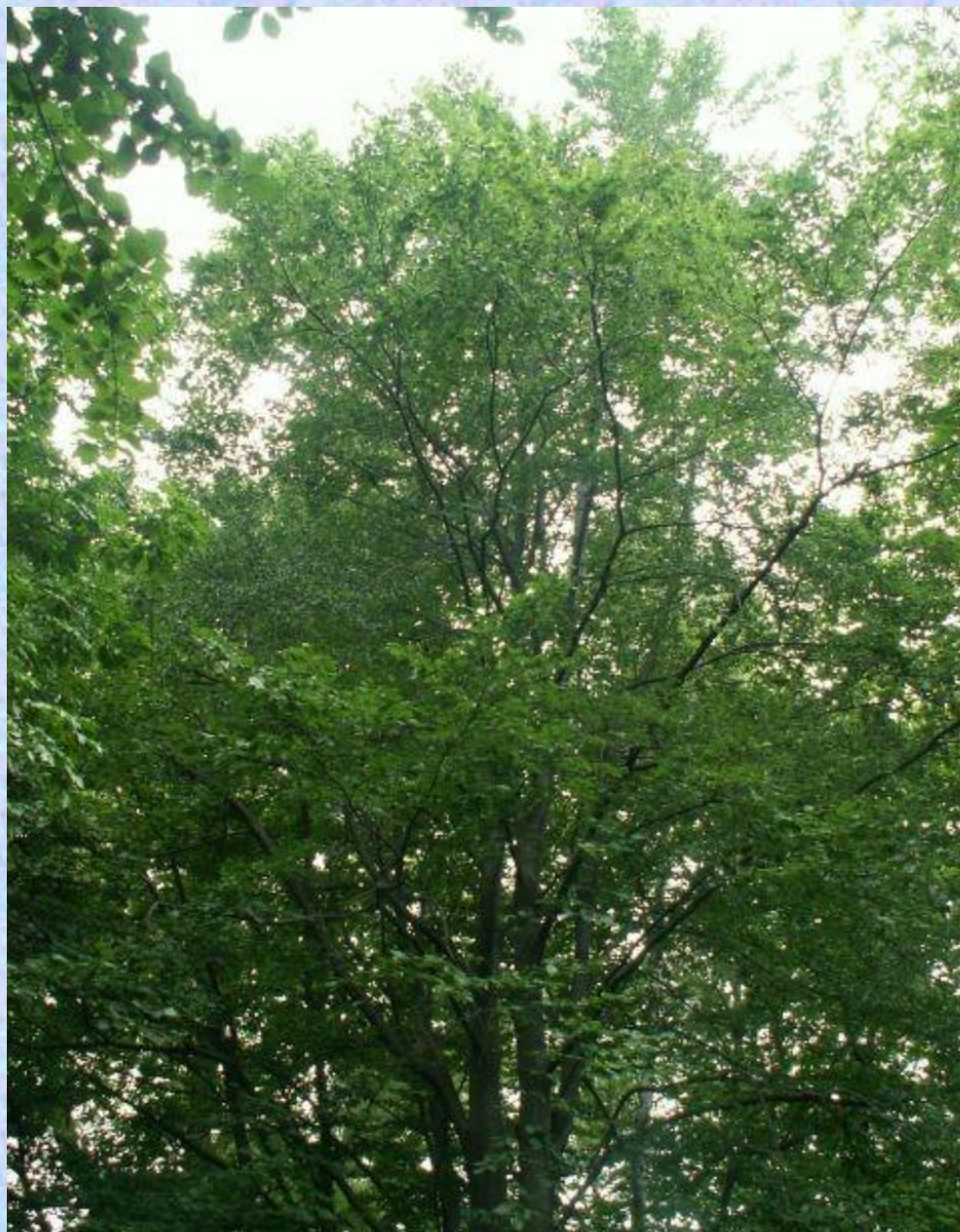
maj

Występowanie:

Siedlisko: tereny o nawodnionych, żyznych glebach

Występowanie: klimat umiarkowany o charakterze oceanicznym, środkowa i zachodnia Europa (nie występuje w Alpach i na Nizinie Węgierskiej), w Polsce osiąga wschodnią granicę zasięgu

Opis:

Jeden z 10 gatunków buka występujących w umiarkowanych strefach półkuli północnej. Drewno dostarcza materiału używanego w meblarstwie, bednarstwie, tokarstwie, do produkcji sklejk i leczniczego węgla. Stanowi ono również wysoko kaloryczny opał. Z bukwi (owoce buka) wyłacza się olej - jadalny (jeszcze w początkach XXw), leczniczy, techniczny i palny. W nasionach występuje go do 48%. Prażone lub suszone były jednym z najstarszych źródeł pożywienia, pomimo pewnej zawartości substancji trujących. W późniejszych czasach karmiono nimi świnie, albo palone używano jako namiastkę kawy. W Anglii z na wpół rozwiniętych pąków buka wyrabia się domowe likiery. W Karpatach i Sudetach stanowi główny składnik lasów regla dolnego, tzw. buczyny karpackiej i buczyny sudeckiej. Owocuje po raz pierwszy w wieku 40-50 lat, średnio co 5-8 lat. Korzenie buka żyją w symbiozie z grzybami

Cebulica dwulistna

Okres kwitnienia:

marzec

kwiecień

Występowanie:

roślina trująca, pod całkowitą ochroną

Siedlisko: lasy liściaste, łągi, zarośla, zwłaszcza olszyny i buczyny, pospolita w uprawie

Występowanie: środkowa, wschodnia i południowo-wschodnia Europa, Kaukaz, w Polsce naturalne stanowiska w Bieszczadach, Beskidzie Sądeckim, Pogórzu i na Śląsku.

Opis:

Zarówno polska jak i łacińska nazwa (*scilla bifolia*; *scilla* = cebula, *bi* = dwa, *folia* = liście) określają ważne cechy rośliny: 2 liście wyrastające z cebuli.

Chaber bławatek

Okres kwitnienia:

kwiecień

maj

czerwiec

lipiec

sierpień

wrzesień

Występowanie:

roślina lecznicza

Siedlisko: pola uprawne (szczególnie zboża, w tym żyto), tereny ruderalne

Występowanie: roślina kosmopolityczna, towarzysząca uprawom zbóż

Opis:

Bławatek pochodzi z Bliskiego Wschodu, Półwyspu Bałkańskiego i Sycylii, skąd rozprzestrzenił się wraz z uprawami zbóż - najchętniej rośnie w życie. Z kwiatów pozyskiwano błękitny barwnik do farbowania wełny, papieru i artykułów spożywczych. W czasach prasłowiańskich traktowany był jako roślina lecznicza do tamowania krwi, leczenia ran i ukąszeń węży. Obecnie potwierdzono jego właściwości przeciwzapalne, przeciwbakteryjne, przeciwalergiczne i moczopędne. Z właściwościami leczniczymi chabrów wiąże się także ich nazwa rodzajowa (łac. *centaurea*), pochodząca od mitologicznego centaura Chirona, półczłowieka-półkonia, nauczyciela i wychowawcy wielu greckich herosów, a także Asclepiosa, sławnego lekarza, któremu przekazał swą wiedzę o leczniczych właściwościach ziół. Chiron, ugodzony przypadkowo przez Heraklesa zatrutą strzałą, oddał swą nieśmiertelność Prometeuszowi, a sam został umieszczony na niebie przez Zeusa jako konstelacja gwiazd.

Rośliny podobne

Chaber łąkowy

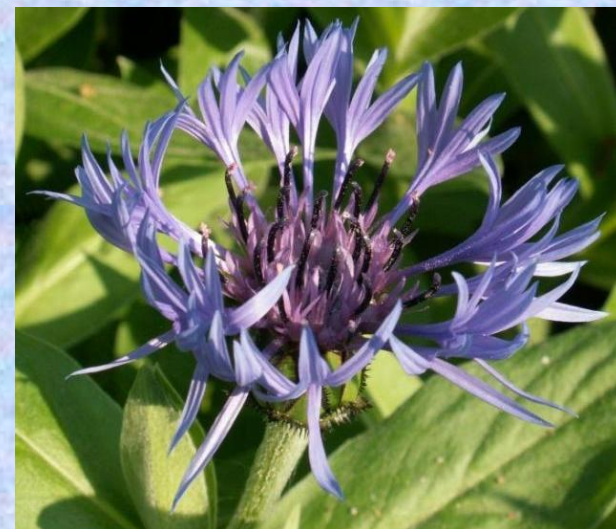

Chaber górski

Chaber
wschodniokarpacki

Chaber miękkowłosy

Chaber górski

Okres kwitnienia:

maj

czerwiec

lipiec

sierpień

wrzesień

październik

Występowanie:

Siedlisko: lasy liściaste i mieszane, polany,
zręby, hale

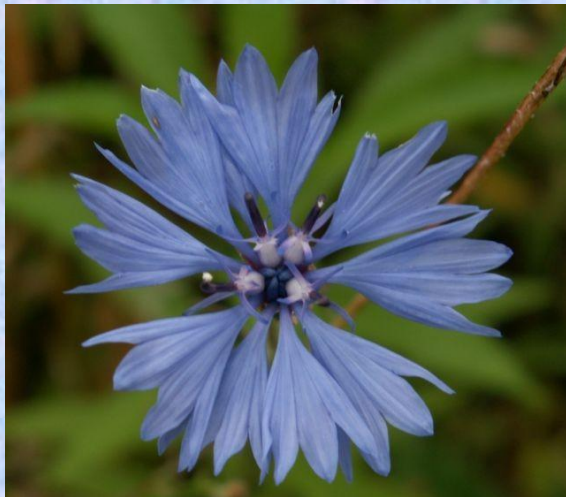
Występowanie: góry środkowej, południowej i
wschodniej Europy, w Polsce jedynie w
Bieszczadach

Opis:

Rośnie na terenach o dużej wilgotności gleby i powietrza, toteż na halach uważa się go za wskaźnik dobrego zaopatrzenia w wodę.

Rośliny podobne

Chaber łąkowy

Chaber
wschodniokarpacki

Chaber bławatek

Chaber miękkowłosy

Chaber łukowy

Okres kwitnienia:

czerwiec

lipiec

sierpień

wrzesień

Występowanie:

Siedlisko: łąki, pastwiska, zarośla, przydroża,
miedze, do 1900mnpm

Występowanie: prawie cała Europa

Opis:

Chaber miękkowłosy

Okres kwitnienia:

czerwiec

lipiec

sierpień

Występowanie:

Siedlisko: ziołorośla, traworośla, połoniny, lasy,
zarośla

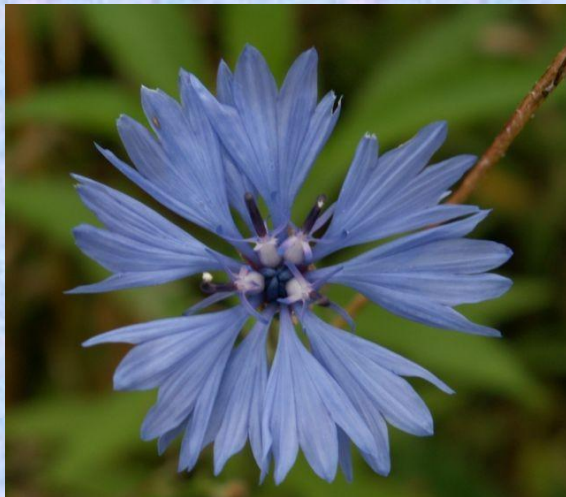
Występowanie: Karpaty, Chorwacja, w Polsce w
Beskidzie Śląskim, Gorcach, Tatrach, Pieninach,
Bieszczadach, w okolicach Ojcowa

Opis:

Jest subendemitem karpackim. Zarówno polska jak i łacińska nazwa pochodzi od pajęczynowatego i kutnerowatego owłosienia liści, łodygi i okrywy koszyczków.

Rośliny podobne

Chaber górski

Chaber bławatek

Chaber
wschodniokarpacki

Chaber łąkowy

**Chaber
wschodniokarpacki
(Kotschy'ego)**

Okres kwitnienia:

lipiec

sierpień

Występowanie:

Siedlisko: zbiorowiska trawiaste, połoniny

Występowanie: Karpaty Wschodnie, Półwysep
Bałkański, w Polsce jedynie w rejonie Halicza i
Tarnicy w Bieszczadach

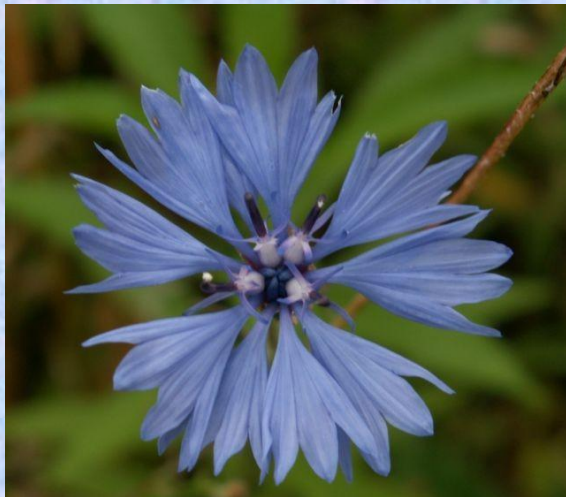
Opis:

Opis:

Nazwa gatunkowa pochodzi od nazwiska austriackiego botanika Th. Kotschy'ego (XIXw).

Rośliny podobne

Chaber górski

Chaber bławatek

Chaber miękkowłosy

Chaber łakowy

Ciemieżyca biała

Okres kwitnienia:

czerwiec

lipiec

sierpień

Występowanie:

roślina lecznicza, trująca, pod całkowitą
ochroną

Siedlisko: wilgotne łąki, lasy, źródliska

Występowanie : Europa, Syberia, Japonia, w
Polsce jedynie w Bieszczadach

Opis:

Większość z ok. 50 gatunków ciemężyc (w tym biała) jest silnie trująca, niektóre z nich używane są jako rośliny lecznicze. W Polsce występują jedynie 3 gatunki: biała, zielona i czarna. Ciemężyca biała zawiera silnie trujące alkaloidy germerynę i protoweratynę - już około 1,5 g kłącza zawiera dawkę śmiertelną! Działa przez silne obniżenie ciśnienia tętniczego krwi, prowadząc śmierć w ciągu 3-12 godz. Używana była także jako środek przeciwwszawiczy.

Rośliny podobne

Ciemieżyca zielona

Ciemnężyca zielona

Okres kwitnienia:

czerwiec

lipiec

sierpień

Występowanie:

roślina lecznicza, trująca, pod całkowitą
ochroną

Siedlisko: wilgotne lasy, łąki, zarośla kosówki

Występowanie: góry środkowej i południowej
Europy, w Polsce b. pospolita, w Sudetach do
1500mnpm, w Karpatach do 1850mnpm.

Opis:

Większość z ok. 50 gatunków ciemężyc (w tym zielona) jest silnie trująca, niektóre z nich używane są jako rośliny lecznicze. W Polsce występują jedynie 3 gatunki: biała, zielona i czarna. Góralska nazwa ciemężycy zielonej (*veratrum lobelianum*) brzmi strzemieszyca. Jej nazwa rodzajowa znana jest od czasów starożytnych i pochodzi od łacińskiego *verare* = mówić prawdę - wiązano ją w obyczajowości ludowej ze sproszkowanym korzeniem ciemężycy, którego działanie pobudzało do kichania, a to z kolei miało potwierdzać prawdziwość wypowiedzi; epitet gatunkowy od nazwiska M. Lobela (XVI/XVIIw.), lekarza i botanika belgijskiego. W lecznictwie ludowym korzeń ciemężycy był traktowany jako lekarstwo ostateczne, gdy żadne inne nie chciało pomóc. Stosowano go zewnętrźnie w postaci maści na parchy u ludzi i zwierząt oraz wewnętrznie na uporczywe febry, szaleństwo i "niemoc padaiącą". Jest bardzo prawdopodobne, że Galowie używali soku z ciemężycy jako skutecznej trucizny do zatruwania swoich strzał. W Ameryce w wywarze z ciemężycy moczono ziarno zabezpieczając w ten sposób siew przed myszami, ptactwem i innymi szkodnikami. Wywar stosowano także do usuwania wszy u ludzi i zwierząt.

Rośliny podobne

Ciemiężycyca biała

Cieszynianka wiosenna

Okres kwitnienia:

kwiecień

maj

Występowanie:

Siedlisko: lasy liściaste

Występowanie: południowo-wschodnia Europa,
w Polsce w zachodniej części Pogórza
Karpackiego i Śląsku Cieszyńskim

Opis:

Roślina w Polsce rzadka, osiąga tu północną granicę zasięgu. Chroniona w 4 rezerwatach: "Cieszynianka" w Mogilanach, "Lasek miejski nad Olzą" i "Lasek miejski nad Puńcówką" w Cieszynie oraz "Kopce" w Markłowicach.

Cis postpolity

Okres kwitnienia:

luty

marzec

kwiecień

Występowanie:

roślina trująca, pod częściową ochroną
Siedlisko: cieniste lasy liściaste, szczególnie
bukowe

Występowanie: środkowa i zachodnia Europa (w
Polsce przebiega wschodnia granica zasięgu),
rejon Kaukazu, izolowane stanowiska w
północnej Europie i Azji Mniejszej

Opis:

Znany od czasów starożytnych, kiedy to uważano go za drzewo żałobne. Galowie używali wyciągu z igieł cisa do zatruwania strzał. W średniowieczu wyrabiano z elastycznego i twardego drewna, pozbawionego żywicy, meble (szafy gdańskie i kolbuszowskie), ozdobne skrzynie, a także broń (łuki, kusze i groty do strzał). Z tego też powodu, a także dlatego, że bardzo wolno rośnie (za to średnio ok. 1000 lat) liczebność cisa gwałtownie spadała, tak że już w 1423r król Władysław Jagiełło nakazał ochronę cisa na swoich ziemiach: *"Jeśliby kto wszedłszy w las, drzewa które znajdują się być w wielkiej cenie jako jest cis albo im podobne, porąbał, ten może być przez pana albo dziedzica pojman, a na rąkojemstwo tym, którzy oń prosić będą ma być dan"* (Władysław Jagiełło, w Krakowie i Warcie, 1423). Ponieważ z drzew iglastych najlepiej znosi przycinanie, w XVIII i XIX w stał się ulubionym przez ogrodników materiałem do formowania nie tylko żywopłotów i szpalerów, ale także brył o różnych kształtach. W Polsce w XIX stuleciu wykorzystywano cisowe drewno także do budowy nabrzeży portów w Szczecinie i Świnoujściu, a także do produkcji podkładów kolejowych. Wszystkie części cisa, z wyjątkiem osnówek nasion, zawierają silnie trujące alkaloidy (m.in. taksynę), powodujące spadek ciśnienia tętniczego krwi i zaburzenia rytmu serca. Pomimo to znalazł zastosowanie w medycynie ludowej jako środek poronny i przeciwwrobaczy. Obecnie zainteresowanie budzą wykazujące działanie przeciwnowotworowe diterpeny (głównie paklitaksel).

Cykoria podróżnik

Okres kwitnienia:

lipiec

sierpień

wrzesień

Występowanie:

roślina lecznicza

Siedlisko: przydroża, pola, łąki, miedze,
nieużytki, wysypiska

Występowanie: prawie cała Europa, Ural,
północna Afryka, Bliski Wschód

Opis:

Znana i uprawiana od czasów starożytnych. W medycynie stosowna jako lek żółciopędny oraz poprawiający przemianę materii. Korzenie po upieczeniu i zmieleniu stanowiły namiastkę kawy (stosowane jako domieszka do kawy zbożowej i dziś), a "główki" ściśle zwiniętych liści białej lub jaskrawokremowej barwy stanowią dodatek do sałatek (odmiana warzywna, zwana inaczej brukselską). Często też sadi się cykorię w zegarach kwiatowych - kwiaty z dużą regularnością otwierają się ok. 6 rano i zamykają koło południa.

Czarcikęs polowy

Okres kwitnienia:

lipiec

sierpień

wrzesień

Występowanie:

roślina lecznicza

Siedlisko: podmokłe łąki, torfowiska niskie, wilgotne lasy (rzadziej), po regiel dolny do 1400mnpm

Występowanie: prawie cała Europa (z wyjątkiem południowo-wschodniej), Syberia, północno-zachodnia Afryka

Opis:

Nazwę swą, podobną zresztą w wielu językach europejskich (ang. Devil's-bit scabious , niem. Teufelsabbiss), zawdzięcza krótkiemu, jakby "obgryzionemu" kłaczowi. W rzeczywistości czarcikęsy są obgryzane, ale nie przez czarta a gąsienice pięknego i rzadkiego motyla Przeplatkę aurinie (*Euphydryas aurinia*), dla którego jest rośliną żywicielską. Samice motyla składają na spodniej stronie liścia czarcikęsu pakiety jaj, z których na przełomie lipca i sierpnia wylęgają się brązowo-czarne, pokryte włoskami gąsienice. Gąsienice żerują wspólnie przez całe lato ukryte pod białym, jedwabnym oprzędem i następnie zimują w nim do następnego roku. W lutym opuszczają oprzędy i żerują na młodych pędach czarcikęsu, by na przełomie kwietnia i maja przekształcić się w poczwarki. Dorosłe motyle pojawiają się w maju. Ponadto czarcikęs jest wskaźnikiem dla ubogich łąk zmienno-wilgotnych oraz torfowisk niskich. Kwiatów używano do wytwarzania barwnika. Czarcikęs ma działanie przeciwrakowe, łagodzące, oczyszczające, napotne, odwadniające, wywołujące miesiączkę, wykrztuśne, przeciwgorączkowe i poprawiające łaknienie. Pito więc herbatki z ziela na przeziębienie oraz robiono łagodzące okłady na wypryski skórne oraz podrażnione oczy.

Rośliny podobne

Driakiew Iśniąca

Czeremcha skalna

Okres kwitnienia:

maj

czerwiec

Występowanie:

Siedlisko: miejsca skaliste i wilgotne, zarośla kosówki (Tatry), jarzębiny (Karkonosze) oraz olszy zielonej (Bieszczady)

Występowanie: Alpy, Wogezy, Sudety, Karpaty, w Polsce w Karkonoszach (kotły polodowcowe), Tatrach i Bieszczadach (Rawka Wielka)

Opis:

Przez jednych uważana za osobny gatunek, przez innych za wysokogórski podgatunek czeremchy zwyczajnej. Nazwa czeremcha pochodzi z języka ukraińskiego, natomiast w dawnej Polsce drzewo było nazywane trzemchą, kotarbą lub smrodynią (od nieprzyjemnego zapachu roztartych liści). Na Mazowszu czeremcha rosnąca na grobie oznaczała, że zmarły czuje się za mało opłakiwany i prosi o westchnienie do Boga. W Polsce na liście gatunków narażonych Czerwonej Księgi Roślin Zagrożonych - przez nasz kraj przebiega północna granica zasięgu gatunku. Rozmnaża się zarówno za pomocą nasion jak i wegetatywnie - dolne gałązki przylegające do ziemi ukorzeniają się. Rośnie do 60 lat. Na czeremchach zimują mszyce czeremchowo-zbożowe, które latem przenoszą się na zboża. Żerują na niej także larwy motyla namiotnika czeremaszeka. Drzewo jest jednak bardzo odporne - nawet zjedzenie wszystkich liści nie powoduje jego obumarcia. Drewno czeremchy wykorzystuje się do wyrobu ozdobnych detali stolarskich. Młode pędy z pączkami liściowymi zawierają lecznicze substancje - glikozydy cyjanogenne, o działaniu ściągającym, przeciwrumatycznych i moczopędnych. Młode liście zawierają substancje bakteriobójcze, toksyczne także dla wielu owadów (much, mszyc), a nawet gryzoni (szczurów). Także smaczne cierpko-słodkie owoce, chętnie zjadane przez ptaki, mają zastosowanie lecznicze (przeciwbiegunkowe), a ponadto już w starożytności przyrządzano z nich soki i napoje alkoholowe. Jednak najpierw zawsze należy usunąć z nich nasiona - zawierają amygdalinę łatwo przekształcającą się w silnie trujący kwas pruski. Na Syberii wyrabiano natomiast z czerwonych owoców maki czeremchowe, dodawane jako wyświeźcz

Czosnek niedźwiedzi

Okres kwitnienia:
maj

Występowanie:

roślina lecznicza

Siedlisko: cieniste lasy, zwłaszcza bukowe na niżu i w reglu dolnym

Występowanie: Europa z wyjątkiem Grecji i Skandynawii, Kaukaz, w Polsce powszechny w Beskidach, rzadki w Pieninach i Tatrach

Opis:

Roślina jadalna , o intensywnym zapachu czosnku ("dziki" czosnek). Polska nazwa gatunkowa jest dosłownym tłumaczeniem łacińskiej (łac. *allium ursinum*; *ursus* = niedźwiedź). Charakterystyczny zapach nadaje roślinie allicyna, mająca m.in. działanie bakteriobójcze (nawet w rozcieńczeniu 1:50 000).

Rośliny podobne

Czosnek skalny

Czosnek skalny

Okres kwitnienia:

lipiec

sierpień

Występowanie:

Siedlisko: suche i skaliste miejsca, murawy naskalne na skałach bogatych w węglan wapnia, od regla dolnego po piętro kosodrzewiny

Występowanie: w Polsce rozproszony na niżu i w górach (Tatry, Pieniny, Bieszczady, Góry Złote)

Opis:

Rośliny podobne

Czosnek niedźwiedzi

Czworolist polity

Okres kwitnienia:

maj

czerwiec

Występowanie:

Siedlisko: lasy liściaste i zarośla, po piętro
kosówki

Występowanie: Europa, Syberia

Opis:

Czworolist (łac. *parys quadrifolia*), zgodnie z nazwą, ma cztery duże liście, nad którymi po przekwitnięciu kwiatu pojawia się owoc - niebieskoczarna jagoda wielkości wiśni.

Nazwa łacińska rośliny nawiązuje do mitu o Parysie i złotym jabłku, gdzie jagoda symbolizuje jabłko, a cztery liście Parysa i boginie. Za sprawą Zeusa Parys miał rozstrzygnąć spór, która z bogiń: Afrodyta, Hera czy Atena, jest najpiękniejsza, ofiarowując jej złote jabłko.

Nieśmiertelne, piękne boginie nie wahały się w tym celu użyć przekupstwa. Parys wybrał dar Afrodyty, obiecującej mu miłość najpiękniejszej kobiety świata. I rzeczywiście już jako książę Troi poznał na dworze króla Krety Menelaosa piękną Helenę - królewską żonę, którą porwał i tak oto przyczynił się do wybuchu wojny trojańskiej.

Czyścić leśny

Okres kwitnienia:

czerwiec

lipiec

sierpień

wrzesień

Występowanie:

roślina lecznicza

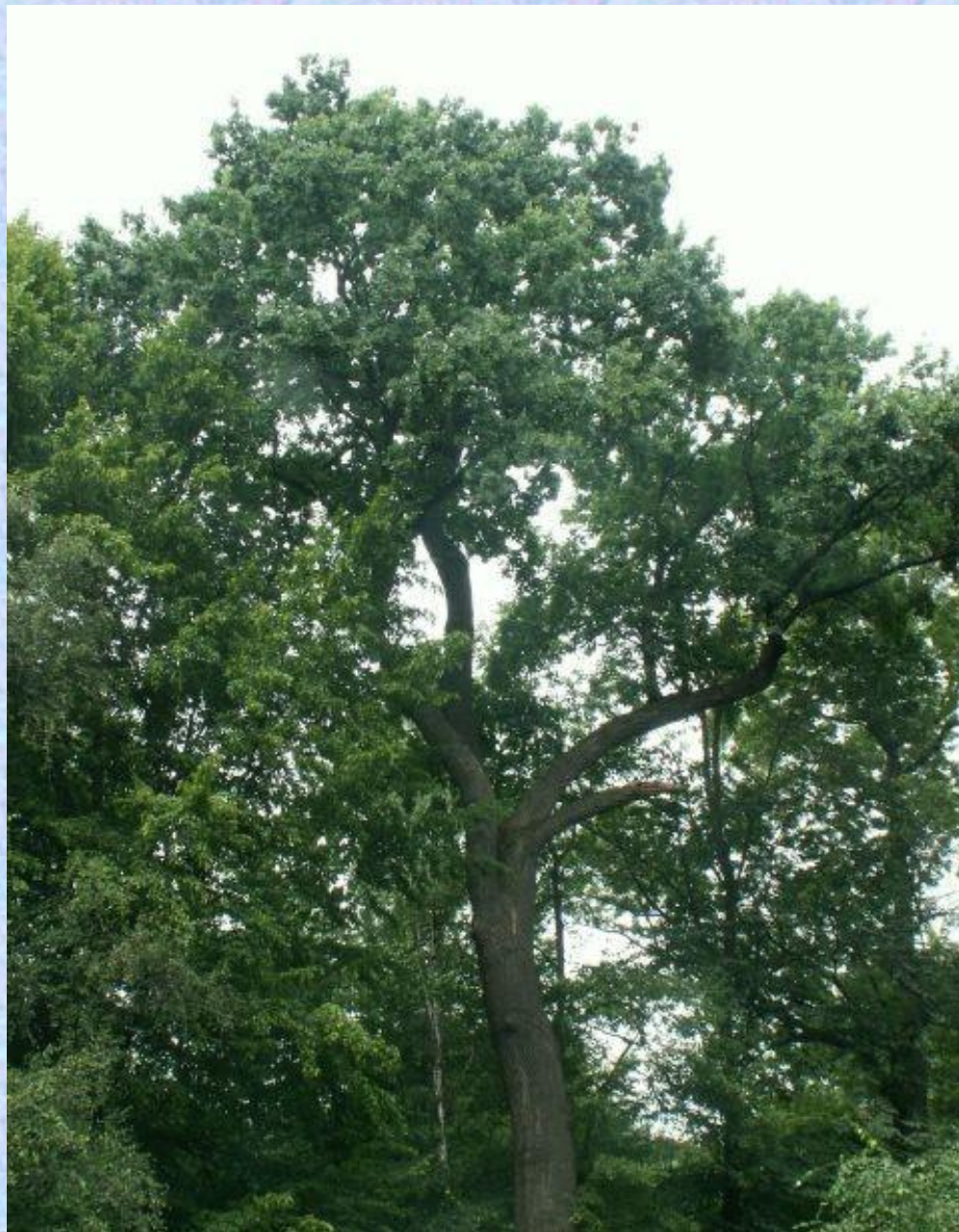
Siedlisko: lasy liściaste (olszyny, buczyny, lasy dębowo-grabowe), zarośla, na glebach bogatych w azot, w górach po regiel dolny

Występowanie: Europa (bez skrajnej północy), zachodnia Azja, Zakaukazie

Opis:

Zwany też leśną szalwią lub śmierdzącą pokrzywą z uwagi na silny aromat. Ludowy lek przeciwbiegunkowy, ale rzadko stosowany (zawiera olejki i garbniki). Szczyty pędów i młode liście stosowano jako przyprawę, a za czasów Rzymu roślina była nawet prawdopodobnie uprawiana. Z kwiatów otrzymywano także żółty barwnik.

Dąb szypułkowy

Okres kwitnienia:

maj

czerwiec

Występowanie:

roślina lecznicza

Siedlisko: lasy liściaste mieszane, rzadziej
czyste drzewostany (dąbrowy świetliste)

Występowanie: Europa z wyjątkiem dalekiej
północy i obszarów śródziemnomorskich,
Kaukaz, Azja Mniejsza

Opis:

Król wśród drzew, od wieków symbolizujący długowieczność i wytrzymałość, potęgę, chwałę i honor. "Królewskie drzewa! Wy pomniki żywe ubiegłych czasów, dęby miłościwe." pisał Wincenty Pol. Dęby osiągają wiek 400-500 lat, ale pojedyncze okazy, szczególnie te rosnące samotnie, mogą dożyć do 1000 lat! Wiekowe okazy można spotkać w Rogalinie koło Poznania, gdzie "Lech" liczy już sobie 623 lata, nieco starszy jest "Bartek" z Bartkowa koło Zagnańska, jego wiek ocenia się na 668 lat. W wielu kulturach jest to drzewo magiczne, o wielkiej mocy. Pod nim odbywały się narady wojenne i sądy. Wieńcami dębowymi witano zwycięskich wodzów. W dawnej Polsce życie mężczyzny było dopełnione, gdy wybudował dom, zasadził dąb i spłodził syna. Żołędzie dębowe były symbolem szlachetności i trwałości, stąd często umieszczano je w szlacheckich herbach. Wiązało się też z dębem wiele podań ludowych i wierzeń. Drewno dębu jest ciężkie, elastyczne i łupliwe, bardzo trwałe, odporne na gnicie, uznawane za jedno z najszlachetniejszych. Wykorzystywane jest w bednarstwie, kołodziejstwie, w budownictwie, zwłaszcza podwodnym, szkutnictwie, do budowy wagonów kolejowych. Drewno dębowe leżąc przez dłuższy czas w wodzie czernieje w wyniku reakcji soli żelaza z garbnikami i wówczas jako tzw. "czarny dąb" jest szczególnie cenione w meblarstwie. Liście dębu oraz żołędzie mają często narośla - galasy, powstające w wyniku nakłucia przez galasówki, owady z rzędu błonkówek. Narośla te zawierają dużo garbników i były wykorzystywane do produkcji atramentu galasowego o wysokiej trwałości. Kora dębową zawiera duże

Szczególnie cenna była kora młodych dębów, z tego powodu rozwinął się specjalny typ gospodarczy lasu - "las garbarski", nastawiony na okorowywanie dębów. Dęby natychmiast po ścięciu okorowywano specjalnymi nożami, zdjętą korę następnie suszono i dostarczano do specjalnych młynów jako "dębnicę garbarską" i po zmieleniu do garbarni. Kora młodych dębów stosowana jest też w medycynie do leczenia biegunek różnych etiologii i wrzodów żołądka - garbniki kory dębowej łączą się trwale z białkami i utrudniają przenikanie wody do światła jelita. Jest też składnikiem szamponów koloryzujących, barwiąc włosy na brunatny kolor i nadając im połysk. Z kory uzyskiwano również czarną farbę. W medycynie ludowej stosuje się ponad to suszone i uprażone żołędzie, przygotowując z nich napój przypominający w smaku kawę. Stanowił też od wieków pokarm, według Pliniusza jadano żołędzie nawet wcześniej niż pszenicę, zbierając je jak orzechy laskowe. W czasie głodu podczas I Wojny Światowej mielono palone żołędzie, bukwy i kasztany i dodawana jako wypełniacz do mąki, z której następnie wypiekano chleb. Wykorzystywano nawet liście dębowe do barwienia wełny na żółto, zielono, brunatno i czarno. Dęby to także małe fabryki - kilkunastoletnie drzewo w ciągu roku pobiera z atmosfery ok. 5 ton dwutlenku węgla, a oddaje ok. 4.5 tony tlenu.

Dąbrówka rozłogowa

Okres kwitnienia:

kwiecień

maj

czerwiec

lipiec

sierpień

Występowanie:

Siedlisko: wilgotne łąki, zarośla, przydroża, lasy liściaste, do 1700mnpm.

Występowanie: prawie cała Europa (z wyjątkiem południowej)

Opis:

Nazwa rodzajowa (łac. *ajuga reptans*) powstała z przekręcenia *aguja*, gr. *agyios* = artretyzm - bowiem roślina była stosowana właśnie w chorobach stawów. Dawniej stosowana także do leczenia infekcji jamy ustnej, obniżenia ciśnienia krwi i zatrzymania krwawień wewnętrznych.

Dębik ośmiopłatkowy

Okres kwitnienia:

czerwiec

lipiec

Występowanie:

Siedlisko: skały, murawy, piargi, głównie na podłożu wapiennym

Występowanie: obszar arktyczny i góry Europy, w Polsce w Tatrach i Małych Pieninach

Opis:

Roślina przywędrowała do nas w ostatniej epoce lodowcowej (plejstocen). Po ustąpieniu lodowca dębik, związany z zimnym klimatem, wycofał się w obszary arktyczne, a na naszych terenach przetrwał jedynie jako relikw glacialny w górach, znajdując w Tatrach sprzyjające warunki klimatyczne do rozwoju. Inną ciekawostką jest wiek rośliny - krzewinka potrafi dożywać do 100 lat.

Driakiew Iśniąca

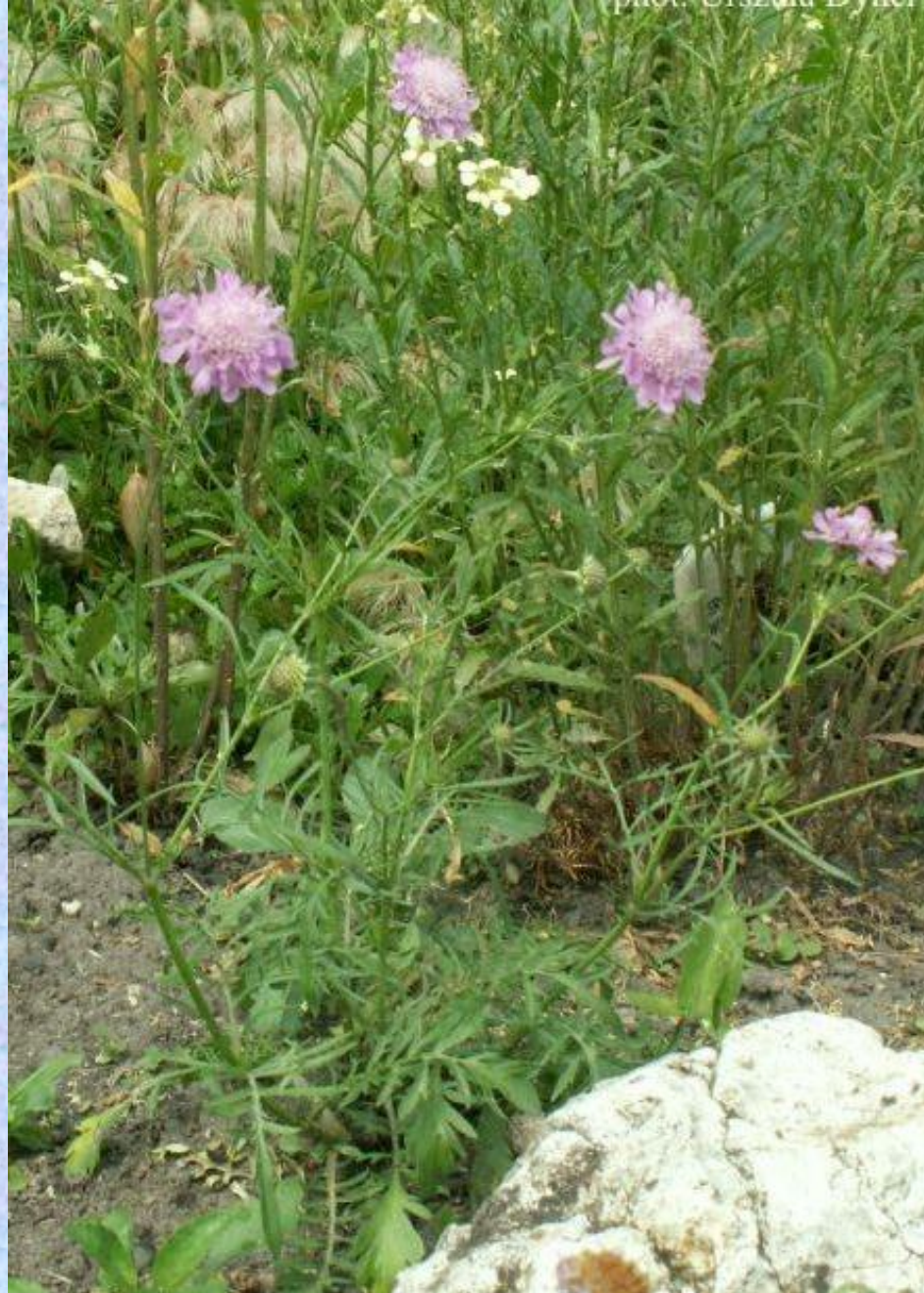
Okres kwitnienia:

lipiec

sierpień

wrzesień

Występowanie:

Siedlisko: murawy naskalne, głównie na wapieniu, od regła po piętro halne

Występowanie: środkowa Europa, w Polsce w Karkonoszach, Tatrach, Pieninach, Bieszczadach

Opis:

Łacińska nazwa rośliny (łac. *scabiosa lucida*) wiąże się z dawniejszym stosowaniem rośliny przeciw świerzbowom (łac. *scabies*).

Rośliny podobne

Czarcikęs polowy

Dyptam jesionolistny

Okres kwitnienia:

maj

czerwiec

lipiec

Występowanie:

roślina lecznicza, trująca

Siedlisko: suche lasy i zarośla, słoneczne
zbocza, murawy stepowe

Występowanie: południowa, środkowa i
wschodnia Europa, Syberia, północne Chiny i
rejon Himalajów

Opis:

Roślina wydziela duże ilości olejków eterycznych, tak dużo, że w upalne dni może się sama zapalić. Stąd inne nazwy: gorejący krzak Mojżesza i ognisty krzew. Zawiera także aurapten i diktamninę, stosowane w homeopatii. Dotknięcie świeżego ziela w słoneczne dni może wywołać poparzenia.

Dziewanna pospolita

Okres kwitnienia:

lipiec

sierpień

wrzesień

Występowanie:

Siedlisko: zarośla, skraje dróg, suche łąki,
widne lasy, pospolita po regiel górny

Występowanie: prawie cała Europa

Opis:

Znane jest ludowe powiedzenie "Gdzie rośnie dziewanna, tam uboga panna" - rzeczywiście roślina preferuje ziemie piaszczyste, mało urodzajne i najmniej przydatne pod uprawy. Posiadali je więc najubożsi mieszkańcy wsi. Jeden z gatunków tej rodziny występujący w Polsce - dziewanna wielkokwiatowa, używana jest w medycynie ludowej jako środek wykrztuśny i przeciwzapalny.

Dziewięciornik błotny

Okres kwitnienia:

czerwiec

lipiec

sierpień

wrzesień

Występowanie:

Siedlisko: młaki, torfowiska, wilgotne skały, do
2500mnpm

Występowanie: cała północna i środkowa
Europa

Opis:

Zwany także wyrwitańcem lub poruchą. Według górali z okolic Nowego Targu noszenie kwitnącej rośliny sprzyja zaskarbieniu sobie miłości wybranego mężczyzny - ale uwaga! skutkuje tylko kwitnące ziele.

Dziewięćsił bezłodygowy

***Carlina acaulis* L.**

Okres kwitnienia:

sierpień
wrzesień

Okres kwitnienia:

Występowanie:

roślina lecznicza, pod całkowitą ochroną

Siedlisko: suche łąki, murawy i pastwiska, widne lasy i ich obrzeża, w górach do 1660mnpn.

Występowanie: Europa, Syberia, Kaukaz

Opis:

Dziewięćsił to stara góralska nazwa - w dawnych czasach przypisywano tej roślinie czarodziejską moc dziewięciu sił, dziewięciu tajemnych mocy, które powodują dziewięciokrotnie silniejsze jej lecznicze i magiczne właściwości od jakiegokolwiek innego ziele. Dziewięćsił bezłodygowy (*carlina acaulis*) jest na niżu gdzieś nazywany kąśliną. Łacińska nazwa powstała być może przez zniekształcenie włoskiego *cardina* albo od imienia Karola Wielkiego lub Karola V, którzy ponoć wykorzystywali właściwości lecznicze rośliny z tego rodzaju. Gatunkowy człon nazwy natomiast pochodzi od greckiego *a kaulos* czyli "bez łodygi". Dziewięćsił jest częstym motywem zdobniczym w sztuce góralskiej. W górskich krajach Europy środkowej używany jako karma dla świń :)

Rośliny podobne

Ostrożeń krótkołodygowy

Dziurawiec zwyczajny

Hypericum perforatum L.

Okres kwitnienia:

czerwiec

lipiec

sierpień

Występowanie:

roślina lecznicza

Siedlisko: przydroża, suche zbocza, łąki, widne lasy, w górach po regiel dolny

Występowanie: w prawie całej Europie, północnej Afryce, wtórnie zawleczony do Ameryki i Australii

Opis:

Roślina znana i wykorzystywana w celach leczniczych od najdawniejszych czasów - o wszechstronnych właściwościach leczniczych dziurawca pisali już Hipokrates i Paracelsus. Szczątki tej rośliny znaleziono badając wykopaliska w Biskupinie. Do dzisiaj w lecznictwie ludowym uważana jest za lek uniwersalny. Przypisywano roślinie również działanie magiczne, chroniące przed czarami i czartami. W średniowieczu zawieszano go w oknie, co miało chronić przed piorunami. W rejonie Krakowa utrzymywało się długo wierzenie, że chroni noworodki przed złymi duchami, gdy zatka się nim wszystkie szczeliny domu. Według legendy, przeświecające kropki na liściach i płatkach dziurawca były śladami ukłuć diabła, który chciał zniszczyć to ziele. W dzień św. Jana wito wieńce z dziurawca, uważano że zbierany w noc świętojańską ma moc największą (i zresztą słusznie). Dziurawiec powinien być stosowany z umiarem, gdyż wywołuje zwiększenie wrażliwości skóry na promienie słoneczne.

Dzwonek alpejski
Campanula alpina Jacq.

Okres kwitnienia:

lipiec

sierpień

Występowanie:

Siedlisko: hale, upłazy, murawy, na podłożu granitowym, od piętra kosówki po turnie

Występowanie: wschodnie Alpy, Karpaty, w Polsce jedynie w Tatrach

Opis:

Rodzaj dzwonków obejmuje ok. 300 gatunków, z czego w Polsce występuje 18. Cały rodzaj zawdzięcza swą nazwę, zarówno polską jak i łacińską (*campanula*) kształtowi korony kwiatu. Dzwonek alpejski osiąga w Polsce północną granicę zasięgu.

Rośliny podobne

Dzwonek
brzoskwiniolistny

Dzwonek jednostronny

Dzwonek
skupiony

Dzwonek
wąskolistny

Dzwonek pokrzywolistny

Dzwonek rozpierzchły

**Dzwonek
brzoskwinolistny
Campanula persicifolia L.**

Okres kwitnienia:

czerwiec

lipiec

Występowanie:

Siedlisko: widne lasy i ich brzegi, zarośla,
zbocza

Występowanie: Europa, Syberia, Armenia

Opis:

Rośliny podobne

Dzwonek alpejski

Dzwonek jednostronny

Dzwonek skupiony

Dzwonek wąskolistny

Dzwonek pokrzywolistny

Dzwonek rozpierzchły

Dzwonek jednostronny
Campanula
rapunculoides L.

Okres kwitnienia:

czerwiec

lipiec

sierpień

wrzesień

Występowanie:

Siedlisko: zarośla, zręby, a także pola, lasy,
tereny ruderalne

Występowanie: prawie cała Europa

Opis:

Rośliny podobne

Dzwonek alpejski

Dzwonek
brzoskwiniolistny

Dzwonek pokrzywolisty

Dzwonek
skupiony

Dzwonek
wąskolistny

Dzwonek rozpierzchły

Dzwonek pokrzywolistny

Campanula trachelium L.

Okres kwitnienia:

lipiec

sierpień

wrzesień

Występowanie:

Siedlisko: widne lasy liściaste i mieszane, na glebach wapiennych

Występowanie: prawie w całej Europie

Opis:

Zgodnie z nazwą ma liście podobne do liści pokrzywy.

Rośliny podobne

Dzwonek alpejski

Dzwonek
brzoskwiolistny

Dzwonek
skupiony

Dzwonek
wąskolistny

Dzwonek jednostronny

Dzwonek rozpięchły

Dzwonek rozpięzchły

Campanula patula L.

Okres kwitnienia:

maj

czerwiec

lipiec

Występowanie:

Siedlisko: łąki, a także przydroża, widne lasy,
zarośla, do 1400mnpm

Występowanie: w prawie całej Europie, w
Polsce pospolity na niżu i w górach

Opis:

Rośliny podobne

Dzwonek alpejski

Dzwonek
brzoskwiolistny

Dzwonek
skupiony

Dzwonek
wąskolistny

Dzwonek jednostronny

Dzwonek
pokrzywolistny

Dzwonek skupiony
Campanula glomerata L.

Okres kwitnienia:

czerwiec

lipiec

sierpień

wrzesień

Występowanie:

Siedlisko: zarośla, a także łąki i ciepłe murawy

Występowanie: prawie cała Europa

Opis:

Rośliny podobne

Dzwonek alpejski

Dzwonek
brzoskwiniolistny

Dzwonek
rozpięchły

Dzwonek
wąskolistny

Dzwonek jednostronny

Dzwonek
pokrzywolistny

Dzwonek wąskolistny
Campanula polymorpha
Witasek

Okres kwitnienia:

lipiec

sierpień

wrzesień

Występowanie:

Siedlisko: hale, łąki górskie, murawy, widne
lasy, zarośla

Występowanie: Karpaty

Opis:

Nazwa gatunkowa (*campanula polymorpha*), pochodząca od dwóch greckich słów *poly* = wiele, *morpha* = kształt, podkreśla dużą zmienność morfologiczną rośliny. Przez część botaników uważany za podgatunek dzwonka okrągłolistnego.

Rośliny podobne

Dzwonek alpejski

Dzwonek
brzoskwiniolistny

Dzwonek
rozpięchły

Dzwonek
skupiony

Dzwonek jednostronny

Dzwonek
pokrzywolistny

Farbownik lekarski

Anchusa Officinalis L.

Okres kwitnienia:

maj

czerwiec

lipiec

sierpień

wrzesień

październik

Występowanie:

roślina lecznicza, trująca

Siedlisko: zbiorowiska kserotermiczne,
przydroża, pola, łąki

Występowanie: zachodnia, środkowa i
wschodnia Europa

Opis:

Dawniej medycyna ludowa ceniła go jako lek na choroby serca i układu moczowego. Oprócz leczniczych alkaloidów (cynoglosyny i konsolidyny) młode liście zawierają dużo witaminy C i można je spożywać jak szpinak czy sałatę. Używano także farbownika do barwienia tkanin - łacińska nazwa *anchusa officinalis* znaczy tyle co "roślina lecznicza, z której korzeni wydobywano czerwony barwnik".

Fiołek dwukwiatowy

Viola biflora L.

Okres kwitnienia:

maj

czerwiec

lipiec

sierpień

Występowanie:

Siedlisko: źródliska, brzegi potoków, wilgotne skały, cieniste lasy i zarośla

Występowanie: obszary arktyczne i alpejskie, w Polsce w Sudetach i Karpatach od regla dolnego po piętro turniowe

Opis:

Wbrew nazwie fiołek dwukwiatowy ma na swej łodyżce często 1, a czasem 3 kwiaty. Część kwiatów zapyla się własnym pyłkiem, nie wychodząc poza stadium pąka. W rozsiewaniu nasion duży udział mają mrówki żywiące się elajosomami - wyrostkami powstającymi na nasionach, zwanymi inaczej ciałkami tłuszczowymi lub ciałkami mrówczymi, zawierającymi substancję wabiącą mrówki (kwas rycynolowy). Mrówki zanoszą nasiona do swoich gniazd, tam zjadają elajosomy, a nasiona wynoszą na zewnątrz. Jest to jeden ze sposobów rozwlekania nasion zwany myrmekochorią (grec. *myrmecos* = mrówka)

Rośliny podobne

Fiołek kosmaty

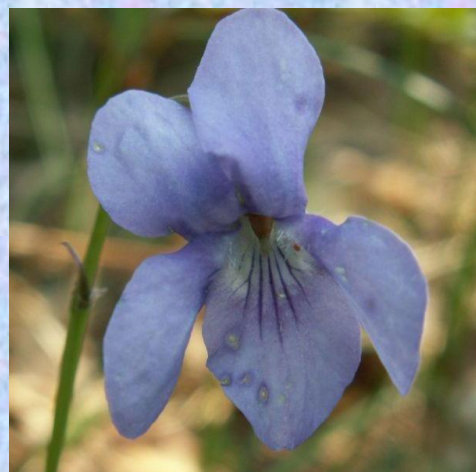

Fiołek polny

Fiołek wonny

Fiołek trójbarwny

Fiołek
Leśny

Fiołek kosmaty
Viola hirta L.

Okres kwitnienia:

marzec

kwiecień

maj

Występowanie:

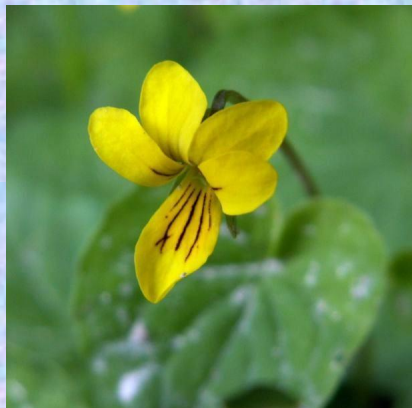
Siedlisko: suche miejsca, łąki, zarośla, widne lasy, zbocza

Występowanie: znaczna część Europy

Opis:

Nasiona fiołka kosmatego zawierają elajosomy - bogate w tłuszcz i białko wyrostki, chętnie zjadane przez mrówki. Przy okazji mrówki przyczyniają się do rozsiewania nasion.

Rośliny podobne

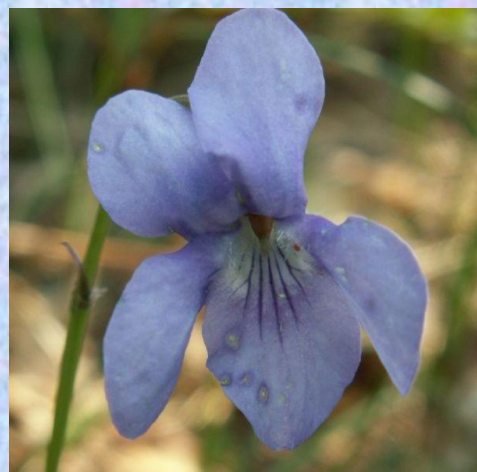

Fiołek
dwukwiatowy

Fiołek polny

Fiołek wonny

Fiołek trójbarwny

Fiołek
Leśny

Fiołek leśny
Viola silvestris Rchb.

Okres kwitnienia:

kwiecień

maj

czerwiec

Występowanie:

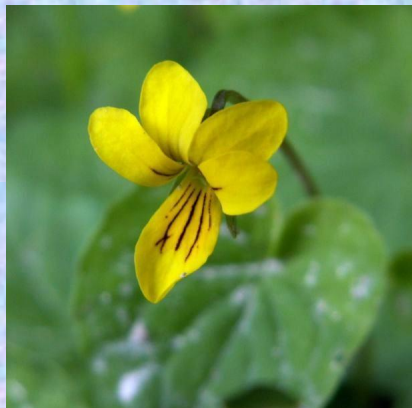
Siedlisko: lasy, zarośla, chętnie na podłożu wapiennym, do 1600mnpm

Występowanie: południowa i środkowa Europa, w Polsce pospolity w całym kraju

Opis:

Nazwa rodzajowa fiołka (łac. *viola*) znana jest już od czasów starożytnych (u Pindara i Homera). Grecka nazwa fiołka (gr. *ion*) związana jest z mitologiczną postacią bogini Io, uwiedzionej przez Zeusa i z zemsty zamienionej przez zazdrosną Herę w jałówkę. Jej imieniem nazwano także jeden z księżyców Jowisza, a także stąd pochodzi nazwa Morza Jońskiego.

Rośliny podobne

Fiołek
dwukwiatowy

Fiołek wonny

Fiołek kosmaty

Fiołek trójbarwny

Fiołek
polny

Fiołek polny
Viola arvensis Murr.

Okres kwitnienia:

maj

czerwiec

lipiec

sierpień

wrzesień

październik

Występowanie:

roślina lecznicza

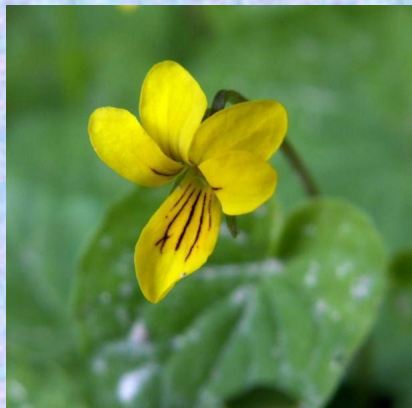
Siedlisko: pola, przydroża, ugory

Występowanie: prawie cała kula ziemiska

Opis:

Pochodzi prawdopodobnie z Bliskiego Wschodu. Jako chwast segetalny i ruderalny opanował prawie całą kulę ziemską. Nazwa rodzajowa fiołka (łac. *viola*) znana jest już od czasów starożytnych (u Pindara i Homera). Grecka nazwa fiołka (gr. *ion*) związana jest z mitologiczną postacią bogini Io, uwiedzionej przez Zeusa i z zemsty zamienionej przez zazdrosną Herę w jałówkę. Jej imieniem nazwano także jeden z księżyców Jowisza, a także stąd pochodzi nazwa Morza Jońskiego.

Rośliny podobne

Fiołek
dwukwiatowy

Fiołek wonny

Fiołek kosmaty

Fiołek trójbarwny

Fiołek
Leśny

Fiołek trójbarwny
Viola tricolor L.

Okres kwitnienia:

kwiecień

maj

czerwiec

lipiec

sierpień

wrzesień

październik

Występowanie:

roślina lecznicza

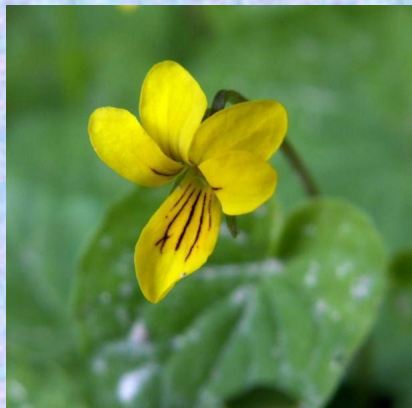
Siedlisko: pola, łąki, nieużytki, przydroża, skraje lasów i zarośli, do 1000mnpm

Występowanie: umiarkowane i subtropikalne strefy Eurazji, zawleczony do Ameryki

Opis:

Zwany dzikim lub polnym bratkiem. Roślina lecznicza - zawiera działającą moczopędnie i uszczelniającą naczynia rutynę oraz związki wykrztuśne. W medycynie ludowej używana jako środek "oczyszczający krew". Regularne zażywanie odwaru z fiołka miało też podobno zapewniać młodym dziewczętom ładną i gładką cerę. Z krzyżówki fiołka trójbarwnego z fiołkiem żółtym i altajskim pochodzą bratki ogrodowe. Roślina istnieje w wielu formach różniących się kolorem kwiatów.

Rośliny podobne

Fiołek
dwukwiatowy

Fiołek kosmaty

Fiołek polny

Fiołek wonny

Fiołek
Leśny

Fiołek wonny
Viola odorata L.

Okres kwitnienia:

marzec

kwiecień

Występowanie:

roślina lecznicza

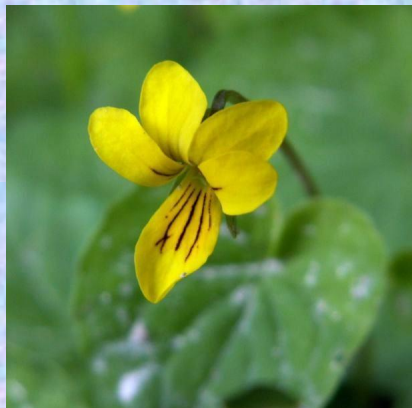
Siedlisko: jasne suche lasy i ich brzegi,
zwłaszcza liściaste, zarośla, przydroża, siedliska
ruderalne

Występowanie: obszar śródziemnomorski
(pierwotnie tylko tu), prawie cała Europa,
Ameryka Północna

Opis:

Znany już starożytnym. W Grecji był świętym kwiatem pojawiającym się cudownie wraz z nadejściem wiosny. Ponoć po raz pierwszy wyrósł z krwi Ajaksa - greckiego wojownika, który pod Troją stanął do pojedynku z Hektorem. Wierzono, że ma właściwości antyepileptyczne, chłodzące i uśmierzające ból głowy - stąd noszono fiołkowe wianki na głowie jako antidotum na bóle. Dziś używany jako środek wykrztuśny. Od czasu gdy Arystofanes nazwał Ateny "*miastem fiołkami zwieńczonym*" stały się ich symbolem. W chrześcijaństwie fiołek symbolizował miłość, a także pokorę, skromność, wdowieństwo i ascezę - stąd wzięło się w literaturze określenie Matki Boskiej - "fiołek pokory". Bardziej współcześnie "kapralem fiołkiem" nazywano Napoleona Bonaparte, który po uwięzieniu na Elbie obiecywał zwolennikom powrócić, gdy zakwitną fiołki. Dziś w mowie kwiatów oznacza "często myślę o tobie" lub "smutno mi bez ciebie", a w perfumerii "nutę serca". Przyjemnie pachnący olejek eteryczny zawiera iron. Używany do perfumowania kremów, szminek, pudrów i innych kosmetyków. Od łacińskiej nazwy fiołka (łac. *viola*) pochodzi imiona Wioletta, a od greckiej (gr. *ion*) - Jolanta.

Rośliny podobne

Fiołek kosmaty

Fiołek
dwukwiatowy

Fiołek polny

Fiołek
trójbarwny

Fiołek
Leśny

Firletka poszarpana
***Lychnis flos-cuculi* L.**

Okres kwitnienia:

maj

czerwiec

Występowanie:

Siedlisko: wilgotne łąki, bagna, torfowiska

Występowanie: prawie cała Europa

Opis:

Należy do rodz. goździkowatych, zamieszkującego głównie Syberię. W Polsce występuje tylko ten jeden gatunek. Znana już starożytnym, którym pora kwitnienia rośliny kojarzyła się z przylotem kukulek (*lychnis flos-cuculi*, *flos* = kwiat). W Polsce również w niektórych rejonach zwana kukułczym ziele. Na łądygach często można znaleźć małe kupki piany, w których znajdują się larwy pieników. Larwy wysysają sok z łądygi i spieniają go zmydlającym woskiem.

Gajowiec żółty
Galeobdolon luteum
Huds.

Okres kwitnienia:

kwiecień

maj

czerwi

Występowanie:

Siedlisko: lasy liściaste, grądy, buczyny

Występowanie: prawie cała Europa

Opis:

Dawniej zwany także, ze względu na podobieństwo, żółtą jasnotą lub pokrzywą martwą żółtą. Nazwa rodzajowa (*galeobdolon luteum*) powstała z dwóch greckich słów *galee*, *galea* = kuna, tchórz i *bdolos* = smród, odór, podkreślając nieprzyjemny zapach roztartych liści gajowca. Być może dlatego w niektórych rejonach kraju nazywano go kocipysk lub kozipysk, które jak wiadomo różami raczej nie pachną.

Rośliny podobne

Jasnota biała

Jasnota purpurowa

Gęsiówka alpejska
Arabis alpina L.

Okres kwitnienia:

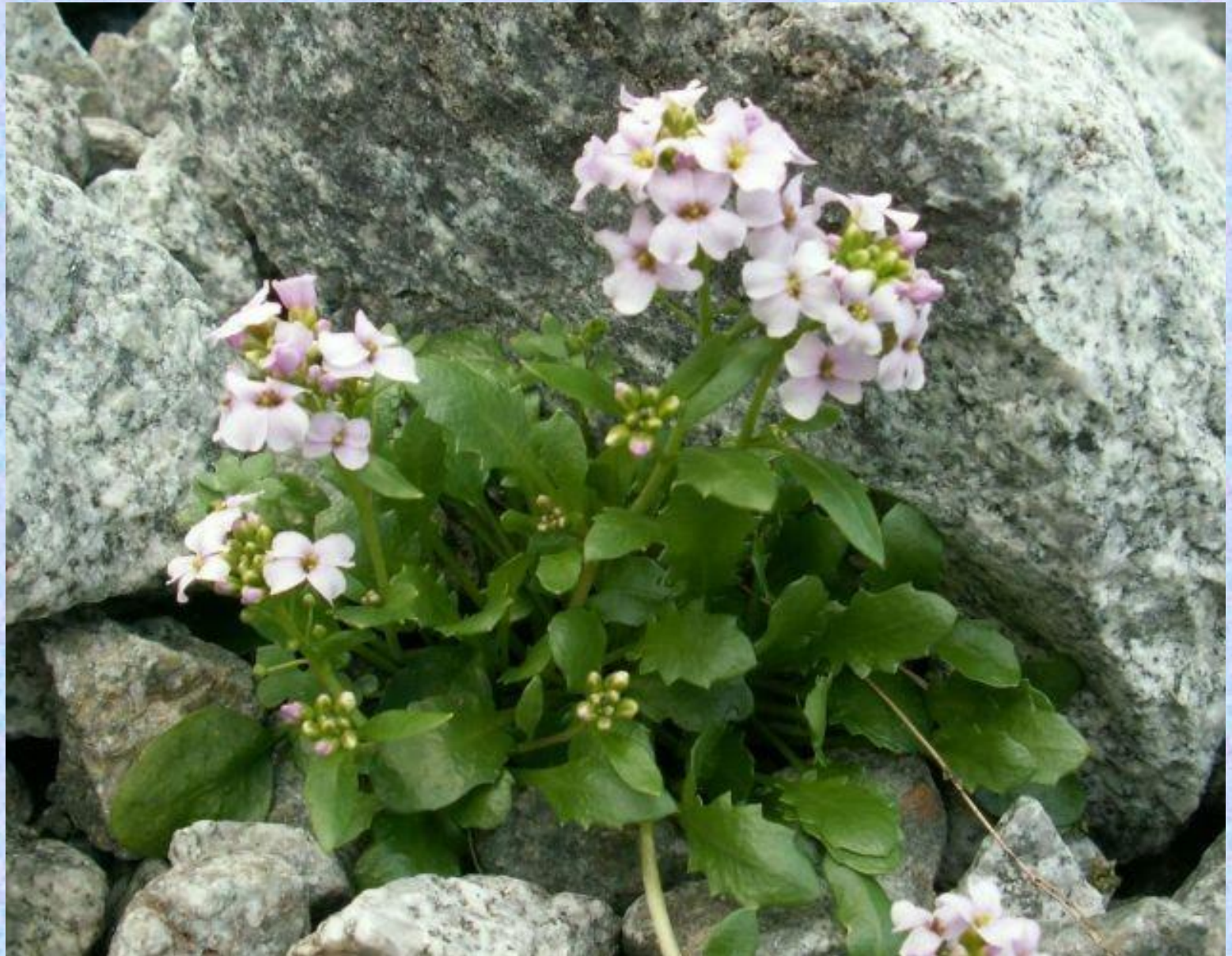
maj

czerwiec

lipiec

sierpień

wrzesień

Występowanie:

Siedlisko: skały, piargi, żwirki, wyleżyska śnieżne, w miejscach wilgotnych, nad potokami

Występowanie: obszary arktyczne, góry Europy, Azji Mniejszej, Kaukaz, Himalaje, w Polsce w Tatrach, na Babiej Górze, potokami schodzi po Pieniny i pasmo Polic. Poza górami częsta w ogródkach jako roślina ozdobna.

Opis:

Głowienka pospolita

Prunella vulgaris L.

Okres kwitnienia:

czerwiec

lipiec

sierpień

wrzesień

październik

Występowanie:

roślina lecznicza

Siedlisko: łąki, pastwiska, zarośla, siedliska
ruderalne, po regiel górny

Występowanie: Europa, umiarkowane strefy Azji,
północna Afryka, jako zawleczona niemal
wszędzie

Opis:

Stara roślina lecznicza, używana do płukania gardła w stanach zapalnych. Ostatnio uczeni kanadyjscy odkryli w niej substancję antywirusową, pochodną ligniny, aktywną wobec wirusa opryszczki. Na razie przetestowano ją na myszach i świnkach morskich, ale... Ponadto używana była jako dzikie warzywo - młode liście i pędy gotowano lub jadano na surowo.

Gnidosz dwubarwny

Pedicularis Oederi Vahl.

Okres kwitnienia:

czerwiec

lipiec

sierpień

Występowanie:

Siedlisko: wysokogórskie murawy, na podłożu zasobnym w węglan wapna, od regla dolnego po turniowe, głównie w piętrze halnym

Występowanie: północna Europa, Alpy, Karpaty, góry Półwyspu Bałkańskiego, Azja, Alaska, w Polsce tylko w Tatrach

Opis:

Gnidosz jest półpasożytem. Dawniej wywaru z gnidosza używano do odwyszawiania zwierząt - stąd polska i łacińska nazwa (łac. *pediculus* = wesz). Łacińską nazwę gatunkową (łac. *pedicularis oederi*) nadano na cześć niemieckiego botanika Georga Oedera (1728-1791).

Rośliny podobne

Gnidosz okółkowy

Gnidosz okółkowy
Pedicularis verticillata L.

Okres kwitnienia:

czerwiec

lipiec

sierpień

Występowanie:

roślina trująca

Siedlisko: wysokogórskie murawy, częściej na wapieniu niż na granicie, od podnóży po turnie, najczęściej w piętrze halnym

Występowanie: obszar arktyczny oraz góry Europy, w Polsce tylko w Tatrach

Opis:

Jest półpasożytem, który wnika ssawkami do korzeni roślin żywicielskich, pobierając od nich wodę i sole mineralne. Pasożytuje na roślinach łąk alpejskich. Zawiera trującą dla zwierząt aukubinę.

Rośliny podobne

Gnidosz dwubrawny

Gołek białawy
Leucorchis albida L.

Okres kwitnienia:

maj

czerwiec

lipiec

sierpień

wrzesień

Występowanie:

roślina pod całkowitą ochroną

Siedlisko: murawy naskalne, od pogórzy po piętro halne, głównie w piętrze kosówki

Występowanie: góry środkowej Europy, Skandynawii, Wyspy Brytyjskie, Grenlandia, wschodnia część Ameryki Północnej, w Polsce w Sudetach i Tatrach

Opis:

Należy do rodziny storczykowatych.

**Goryczka Klusjusa
(krótkołodygowa)
Gentiana Clusii
Perr. Et Song**

Okres kwitnienia:

maj

czerwiec

Występowanie:

roślina lecznicza, pod całkowitą ochroną
Siedlisko: murawy, półki skalne, wyłącznie na
wapieniu, od regla dolnego po piętro alpejskie
Występowanie: Alpy, Jura, Schwarzwald,
Karpaty, w Polsce tylko w Tatrach

Opis:

Nazwę gatunkową nadano na cześć francuskiego lekarza, botanika i podróżnika Karola de Lecluse, zwanego Klusjuszem (1526-1609). Rośnie w zwartych kępach, co chroni ją przed utratą ciepła i silnymi wiatrami.

Rośliny podobne

Goryczka trojeściowa

Goryczka
przeźroczyta

Goryczka kropkowana

Goryczka wczesna

Goryczka
wiosenna

Goryczka kropkowana
Gentiana punctata L.

Okres kwitnienia:

lipiec

sierpień

Występowanie:

roślina lecznicza, pod całkowitą ochroną

Siedlisko: murawy, traworośla, utrwalone piargi,
na podłożu bezwapiennym, w piętrze kosówki i
halnym

Występowanie: Alpy, Sudety, Karpaty, góry
Półwyspu Bałkańskiego

Opis:

Jedyna krajowa żółta goryczka, wszystkie pozostałe 17 gatunków ma niebieską lub fioletową barwę kwiatów. Zawiera lecznicze substancje gorzkie, pobudzające łaknienie i trawienie. Jej kuzynka - goryczka żółta zawiera najbardziej gorzką znaną w świecie roślinnym substancję - amarogentynę.

Rośliny podobne

Goryczka trojeściowa

Goryczka
przeźroczyta

Goryczka Klusjusza

Goryczka wczesna

Goryczka
wiosenna

Goryczka przezroczysta
Gentiana frigida Haenke

Okres kwitnienia:

lipiec

sierpień

Występowanie:

roślina pod całkowitą ochroną

Siedlisko: skały, murawy, wyłącznie na granicie

Występowanie: Alpy Wschodnie, Karpaty, Riła i

Piryn, w piętrze turniowym

Opis:

Występuje w surowym i chłodnym klimacie najwyższych położeń górskich - stąd jej łacińska nazwa (łac. *gentiana frigida*, łac. *frigida* = zimna).

Rośliny podobne

Goryczka trojeściowa

Goryczka kropkowana

Goryczka Klusjusza

Goryczka wczesna

Goryczka
wiosenna

Goryczka
(goryczuszka) wczesna
Gentiana praecox
A. et J. Kern.

Okres kwitnienia:

czerwiec

lipiec

sierpień

wrzesień

październik

Występowanie:

roślina pod całkowitą ochroną

Siedlisko: łąki i murawy naskalne, po piętro
kosówki

Występowanie: Góry Kruszcowe, Sudety,
Karpaty, Bośnia, Czarnogóra

Opis:

Często trafiają się kwiaty "albinosy" o białej barwie.

Rośliny podobne

Goryczka trojeściowa

Goryczka kropkowana

Goryczka Klusjusza

Goryczka
przezroczysta

Goryczka
wiosenna

Goryczka wiosenna

Gentiana verna L.

Okres kwitnienia:

maj

czerwiec

lipiec

sierpień

Występowanie:

roślina pod całkowitą ochroną

Siedlisko: skały i murawy nawapienne, hale

Występowanie: góry Eurazji, w Polsce w Tatrach,
Pieninach i na Spiszu

Opis:

Często powtórnie zakwita we wrześniu. Kwiaty reagują bardzo silnie na bodźce termiczne, nawet różnica 1C może powodować śrubowate zwijanie się kielicha kwiatu. Równie silnie reagują na wstrząsy.

Rośliny podobne

Goryczka trojeściowa

Goryczka kropkowana

Goryczka Klusjusza

Goryczka
przezroczysta

Goryczka
wczesna

Goździk kartuzek
Dianthus
carthusianorum L.

Okres kwitnienia:

czerwiec

lipiec

sierpień

wrzesień

Występowanie:

roślina pod częściową ochroną

Siedlisko: suche murawy i łąki, piaszczyste i słoneczne lasy i ich brzegi, skały, do wysokości 2500mnpm

Występowanie: środkowa i południowa Europa, Azja Mniejsza

Opis:

Łacińską nazwę (*dianthus carthusianorum*) nadał Linneusz od dwóch grecki słów *dios* = Zeus i *anthos* = kwiat (kwiat Zeusa), podkreślając urodę goździków. Nazwa gatunkowa pochodzi od zakonu Kartuzów, słynącego ze sztuki ogrodniczej. Ze względu na efektowne kwiaty i stosunkowo łatwą uprawę wiele gatunków goździków to popularne rośliny ozdobne.

Rośliny podobne

Goździk kropkowany

Goździk postrzępiony
wczesny (pierzasty)

Goździk
Iśniący

Goździk kropkowany

Dianthus deltoides L.

Okres kwitnienia:

czerwiec

lipiec

sierpień

wrzesień

październik

Występowanie:

Siedlisko: suche łąki, wrzosowiska, ubogie murawy, lasy sosnowe, brzegi lasów

Występowanie: Eurazja

Opis:

Rośliny podobne

Goździk kartuzek

Goździk postrzępiony
wczesny (pierzasty)

Goździk
Iśniący

Goździk Iśniący
Dinathus nitidus W. K.

Okres kwitnienia:

czerwiec

lipiec

sierpień

Występowanie:

Siedlisko: murawy naskalne

Występowanie: Karpaty Zachodnie (Wielka i Mała Fatra, Niżne Tatry, Orawa, Liptów, w Tatrach jedynie w grupie Siwego Wierchu)

Opis:

Jest endemitem zachodniokarpackim i jednocześnie reliktem trzeciorzędu. W XIX stuleciu opisywano jego jedno stanowisko w Pieninach, ale później nie udało się go już odnaleźć.

Rośliny podobne

Goździk kartuzek

Goździk
kropkowany

Goździk postrzępiony
wczesny (pierzasty)

**Goździk postrzępiony
wczesny (pierzasty)
Dianthus praecox W. K.**

Okres kwitnienia:

czerwiec

lipiec

Występowanie:

roślina pod całkowitą ochroną

Siedlisko: murawy, skały, piargi, na podłożu zasobnym w węglan wapnia, od regla dolnego po piętro kosówki, do 1800mnpm

Występowanie: wapienne pasma Karpat Zachodnich, w Polsce w Tatrach i Pieninach

Opis:

Jest endemitem zachodniokarpackim. Swą nazwę (łac. *dianthus plumarius subsp. praecox*) zawdzięcza głęboko ząbkowanym, pierzastym płatkom korony kwiatowej (łac. *plumarius* = pierzasty).

Rośliny podobne

Goździk kartuzek

Goździk
kropkowany

Goździk Isniący

Gółka długoostrogowa
Gymnadenia conopea
(L.) R. Br.

Okres kwitnienia:

maj

czerwiec

lipiec

sierpień

Występowanie:

roślina pod całkowitą ochroną

Siedlisko: łąki, śródleśne polany, zarośla,
torfowiska, skaliste zbocza, po piętro halne

Występowanie: Europa i Azja

Opis:

Należy do rodziny storczykowatych. Polską nazwę zawdzięcza charakterystycznej ostrodze, dwa razy dłuższej od załączni, w której znajduje się nektar. Takie umiejscowienie nektaru sprawia, że jest on dostępny prawie wyłącznie dla motyli ciem, posiadających długie ssawki. Do rozwoju wymaga obecności strzępek grzyba, z którym żyje w symbiozie.

Rośliny podobne

Gołek białawy

Kukułka plamista

Kukułka Fuscha

Groszek wiosenny
Lathyrus vernus
(L.) Bernh.

Okres kwitnienia:

kwiecień

maj

Występowanie:

Siedlisko: lasy liściaste i mieszane, zarośla,
do 1900mnpm

Występowanie: prawie cała Europa

Opis:

W trakcie kwitnienia kwiaty zmieniają barwę z czerwonej na brudnoniebieską. Spowodowane jest to zmianą odczynu soku komórkowego z kwaśnej w młodych kwiatach na obojętną w kwiatach starszych.

Rośliny podobne

Groszek
wschodniokarpacki

Wyka ptasia

Wyka płotowa

Groszek
wschodniokarpacki
Lathyrus laevigatus
(W. K.) Fritsch.

Okres kwitnienia:
maj

Występowanie:

roślina pod całkowitą ochroną

Siedlisko: lasy, łąki, zarośla

Występowanie: w Polsce w Karpatach
Wschodnich oraz na niżu w południowo-
wschodniej części kraju

Opis:

Rzadko spotykana w Polsce roślina wchodniokarpacka, osiągająca w Polsce północno-zachodnią granicę swojego zasięgu geograficznego. Na początku kwitnienia kwiaty są jasnożółte, ale z czasem stają się jasnobrązowe aż do brunatnych.

Rośliny podobne

Groszek wiosenny

Wyka ptasia

Wyka płotowa

Komonica zwyczajna

**Gruszyczka
(gruszkówka)
jednokwiatowa
Pirola uniflora L.**

Okres kwitnienia:

czerwiec

lipiec

Występowanie:

Siedlisko: lasy iglaste, rzadziej mieszane,
w górach po górną granicę lasu

Występowanie: północna i środkowa Europa,
północna Azja, Ameryka Północna

Opis:

Nazywana także z łacińska monezes. Nazwa łacińska (łac. *monezes uniflora*) i polska pochodzi od pojedynczo wyrastającego kwiatu (gr. *monos* = pojedynczy, łac. *uniflorus* = jednokwiatowy).

Gwiazdnica gajowa
Stellaria nemorum L.

Okres kwitnienia:

maj

czerwiec

lipiec

sierpień

Występowanie:

Siedlisko: wilgotne lasy liściaste i mieszane,
o bogatym runie

Występowanie: prawie cała Europa

Opis:

W Polsce występuje 9 gatunków gwiazdnic. Najbardziej rozprzestrzeniona jest gwiazdnica pospolita, będąca uciążliwym chwastem segetalnym (gatunki towarzyszące uprawom, znoszące dobrze zwykłe zabiegi rolnicze) i ruderalnym (rośliny rosnące na śmietnikach, wysypiskach, hałdach, ruinach, nasypach kolejowych). W Europie jest archeofitem czyli gatunkiem pierwotnie nie występującym w miejscowej florze, ale zawleczonym przez człowieka w czasach przedhistorycznych, konkretnie w przypadku gwiazdnicy pospolitej co najmniej w epoce brązu.

Rośliny podobne

Gwiazdnica
wielkokwiatowa

Gwiazdnica wielkokwiatowa

Rogownica
wełnista

Rogownica
wełnista

Rogownica
jednokwiatowa

Rogownica
jednokwiatowa

Mokrzyca Kitaibela
(modrzewiolistna)

Mokrzyca
Kitaibela
(modrzewiolistna)

**Gwiazdnica
wielkokwiatowa
Stellaria holostea L.**

Okres kwitnienia:

kwiecień

maj

czerwiec

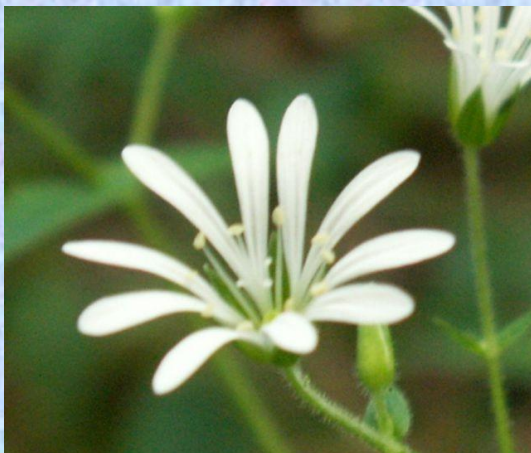
Występowanie:

Siedlisko: lasy liściaste i mieszane, chętnie na glebach nieco piaszczystych i gliniastych

Występowanie: prawie cała Europa

Opis:

Rośliny podobne

Gwiazdnica gajowa

Rogownica
jednokwiatowa

Rogownica
wełnista

Mokrzyca
Kitaibela
(modrzewiolistna)